Súd:	Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka:	15Co/4/2026
Identifikačné číslo súdneho spisu:	6923202894
Dátum vydania rozhodnutia:	01. 07. 2026
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	JUDr. Klaudia Kosková
ECLI:	ECLI:SK:KSBB:2026:6923202894.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Klaudie Koskovej a členov senátu JUDr. Jaroslava Mikulaja a JUDr. Jaroslava Galla, v právnej veci žalobcu: A. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom C. XXX/XX, XXX XX D., zastúpený Mgr. Martinom Jankovičom, advokátom so sídlom Železničná 257/19, 050 01 Revúca, proti žalovanému: Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra SR, IČO: 00 151 866, sídlo Pribinova 2, 812 72 Bratislava, o zaplatenie 5.157,25 EUR s prísl., na odvolanie žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Rimavská Sobota, č. k. 16C/12/2023 – 260, zo dňa 07.08.2025, takto

r o z h o d o l :

I. Rozsudok okresného súdu m e n í tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi sumu 5.000,- EUR v lehote do troch dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.
II. V prevyšujúcej časti istiny a úroku z omeškania žalobu z a m i e t a.
III. Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania v rozsahu 100 % z priznanej istiny do troch dní od právoplatnosti uznesenia, ktorým súd prvej inštancie rozhodne o ich výške.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom okresný súd rozhodol tak, že:
„Žalobu zamieta.
Žalobca je povinný zaplatiť žalovanému náhradu trov prvostupňového a odvolacieho konania v rozsahu 100 %.“

2. Žalobca sa žalobou podanou dňa 07.08.2023 domáhal proti žalovanému zaplatenia nemajetkovej ujmy vo výške 5.157,25 Eur s úrokom z omeškania vo výške 9,25 % ročne zo sumy 5.157,25 Eur od 10.08.2023 do zaplatenia z titulu nároku na náhradu škody v dôsledku porušenia práva Európskej únie konkrétne článku 6 písm. b) Smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2003/88/ES zo dňa 04.11.2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (ďalej len „Smernica“), ktorý stanovuje maximálny priemerný týždenný pracovný čas vrátane nadčasov v rozsahu 48 hodín, pričom týždenný pracovný čas žalobcu ako príslušníka Záchranného a hasičského zboru SR s výkonom štátnej služby v D. túto hodnotu pravidelne prekračuje, čím má dochádzať na strane žalobcu zásahom do jeho osobnostných práv k ujme spočívajúcej v znížení voľného času, ktorý by inak mohol venovať rozvíjaniu osobných, rodinných a priateľských vzťahov, ako aj fyzickej a psychickej relaxácii. Na odstránenie tohto protiprávneho stavu doteraz neboli prijaté žiadne primerané prostriedky nápravy, preto žalobcovi patrí nárok na primerané finančné odškodnenie v žalovanej sume, ktorá má byť ekvivalentom 1.976,03 hodín služobnej pohotovosti za obdobie 36 mesiacov od júla 2020 do júna 2023, ktorá žalobcovi nemala byť započítaná do pracovného času.

3. V rozhodovanom prípade ide o druhý rozsudok po tom, čo odvolací súd zrušil rozsudok okresného súdu zo dňa 18.06.2024, č. k. 16C/12/2023-125. Odvolací súd v preskúmavanej veci uznesením zrušil rozsudok súdu prvej inštancie, ktorým bola žaloba zamietnutá, a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. V odôvodnení svojho rozhodnutia odvolací súd najskôr vymedzil predmet sporu tak, že žalobca sa žalobou doručenou súdu 7. augusta 2023 domáhal zaplatenia sumy 5.157,25 EUR s príslušenstvom titulom náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá mu mala vzniknúť porušením práva Európskej únie, konkrétne článku 6 písm. b) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES o niektorých aspektoch organizácie pracovného času. Žalobca tvrdil, že ako príslušník Hasičského a záchranného zboru vykonával službu v 24-hodinových zmenách, pozostávajúcich z výkonu štátnej služby a následnej služobnej pohotovosti na pracovisku, pričom hodiny tejto pohotovosti sa mu nezapočítavali do pracovného času, v dôsledku čoho dochádzalo k prekračovaniu maximálneho priemerného týždenného pracovného času ustanoveného právom Európskej únie. Tento režim práce mal podľa jeho tvrdení závažné negatívne dôsledky na jeho súkromný a rodinný život, najmä znižovaním času na odpočinok, rodinu a osobné aktivity.

4. Odvolací súd zároveň reprodukoval obranu žalovaného, ktorý namietal, že smernica bola do slovenského právneho poriadku riadne transponovaná, že v prípade žalobcu k prekročeniu priemerného týždenného pracovného času nedošlo, že žalobca nepreukázal vznik konkrétnej ujmy v priamej príčinnej súvislosti s tvrdeným porušením práva Európskej únie, a že uplatnený nárok je nedôvodný. Okresný súd po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že priemerný týždenný pracovný čas žalobcu v žalovanom období nedosiahol hranicu 48 hodín, keď jeho výpočet oprel o celkový počet odpracovaných hodín za celé rozhodné obdobie, vrátane zohľadnenia dovolenky, návštevy lekára, pracovného voľna, PN a ďalších absencií. Na tomto základe okresný súd žalobu zamietol s tým, že nebolo preukázané porušenie komunitárneho práva, vznik škody ani príčinná súvislosť.

5. Proti tomuto rozsudku podal žalobca odvolanie, v ktorom namietal nesprávne právne posúdenie veci, nedostatočné skutkové zistenia a odklon súdu prvej inštancie od ustálenej rozhodovacej praxe v skutkovo a právne obdobných sporoch. Namietal predovšetkým nesprávny záver okresného súdu o riadnej transpozícii smernice 2003/88/ES do vnútroštátneho práva, nesprávne nezapočítanie služobnej pohotovosti na pracovisku do pracovného času a nesprávnu metodiku výpočtu priemerného týždenného pracovného času. Zdôraznil, že podľa judikatúry Súdneho dvora Európskej únie predstavuje pohotovosť vykonávaná na pracovisku v celom rozsahu pracovný čas bez ohľadu na intenzitu skutočne vykonávanej práce, a že pri absencii zákonného referenčného obdobia nemožno priemerný pracovný čas posudzovať za celé viacročné obdobie, ale je potrebné vychádzať z prirodzenej jednotky siedmich dní. Ďalej namietal, že okresný súd nerešpektoval ustálenú rozhodovaciu prax Krajského súdu v Banskej Bystrici, ktorý v obdobných veciach opakovane priznával hasičom nárok na náhradu nemajetkovej ujmy.

6. Žalovaný vo vyjadrení k odvolaniu navrhol potvrdenie rozsudku súdu prvej inštancie a zotrval na svojich tvrdeniach, že smernica bola riadne transponovaná, že žalobca nepreukázal vznik nemajetkovej ujmy, a že okresný súd rozhodol správne. Zdôraznil, že služobná pohotovosť nemôže byť mechanicky stotožňovaná s aktívnym výkonom práce a že žalobca nepreukázal kvalifikovaný zásah do svojej osobnostnej sféry. Následne žalobca v replike opätovne poukázal na existenciu rozsiahlej judikatúry Krajského súdu v Banskej Bystrici v obdobných sporoch, na záväznosť judikatúry Súdneho dvora Európskej únie týkajúcej sa pracovného času a na skutočnosť, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v danom prípade nemožno zamieňať s mzdovým nárokom. Žalovaný v duplike zotrval na svojich predchádzajúcich procesných stanoviskách a zdôraznil, že žalobca neuniesol dôkazné bremeno vo vzťahu k vzniku ujmy ani k príčinnej súvislosti.

7. Po preskúmaní veci odvolací súd dospel k záveru, že odvolanie žalobcu je dôvodné. Za nesporné východiská považoval, že žalobca ako príslušník HaZZ pravidelne vykonával 24-hodinové služby, pozostávajúce z výkonu štátnej služby a služobnej pohotovosti na pracovisku, že táto pohotovosť nebola zahrnutá do pracovného času, že v určitých kalendárnych týždňoch dochádzalo k prekročeniu 48-hodinového limitu a že žalobca svoje tvrdenia podložil listinnými dôkazmi, najmä výpismi zo systému SAP, výplatnými páskami a rozpismi služieb. Za sporné právne otázky označil odvolací súd najmä otázku riadnej a úplnej transpozície smernice 2003/88/ES do slovenského právneho poriadku vo vzťahu k príslušníkom bezpečnostných zborov, právnu povahu pohotovosti na pracovisku, význam prípadného referenčného obdobia pre výpočet priemerného pracovného času,

existenciu a právnu relevanciu ujmy v osobnostnej sfére žalobcu, ako aj otázku rešpektovania vnútroštátnej a európskej judikatúry.

8. Odvolací súd v prvom rade zdôraznil, že článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES predstavuje kogentné pravidlo sociálneho práva Únie s osobitným významom, ktoré priznáva jednotlivcovi právo na to, aby jeho priemerný pracovný čas za každé obdobie siedmich dní vrátane nadčasov neprekročil 48 hodín. Toto ustanovenie má podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora Európskej únie priamy účinok a jednotlivci sa ho môžu dovolávať priamo pred vnútroštátnymi súdmi. V tejto súvislosti odvolací súd poukázal na rozhodnutia Súdneho dvora vo veciach C-397/01 až C-403/01 Pfeiffer, C-151/02 Jaeger, C-429/09 Fuß, C-437/05 Vorel, ako aj na ďalšie rozhodnutia týkajúce sa výkladu pracovného času a pohotovosti na pracovisku. Z týchto rozhodnutí podľa odvolacieho súdu jednoznačne vyplýva, že ak je pracovník povinný byť počas pohotovosti fyzicky prítomný na pracovisku a byť k dispozícii zamestnávateľovi na okamžitý výkon práce, celý tento čas sa musí považovať za pracovný čas v zmysle článku 2 bod 1 smernice, a to bez ohľadu na mieru reálne vykonávanej pracovnej činnosti počas tejto doby.

9. Odvolací súd ďalej výslovne odmietol právny záver okresného súdu o riadnej a úplnej transpozícii smernice do vnútroštátneho práva. Konštatoval, že zákon č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore neobsahuje žiadne ustanovenie, ktoré by vo vzťahu k príslušníkom HaZZ stanovovalo maximálny priemerný týždenný pracovný čas v rozsahu 48 hodín tak, ako to vyžaduje článok 6 písm. b) smernice. Rovnako neobsahuje ani zákonnú úpravu referenčného obdobia, v rámci ktorého by bolo možné tento priemer zisťovať. Ustanovenie § 86 zákona o HaZZ podľa názoru odvolacieho súdu upravuje iba nerovnomerné rozvrhnutie služobného času, nie však referenčné obdobie pre účely článku 6 smernice. Odvolací súd výslovne uviedol, že obdobie, na ktoré sa rozvrhuje pracovný čas, a obdobie, za ktoré sa počíta priemerný pracovný čas, sú odlišné inštitúty, ktoré nemožno zamieňať. Keďže zákon o HaZZ neprevzal do vnútroštátneho práva ani samotný limit maximálneho priemerného týždenného pracovného času, ani úpravu referenčného obdobia, nemožno podľa odvolacieho súdu dospieť k záveru, že smernica bola transponovaná správne. V dôsledku toho sa žalovaný nemôže dovolávať výhod, ktoré by pre neho vyplývali z neexistujúceho referenčného obdobia.

10. V tomto smere odvolací súd považoval za nesprávny aj postup okresného súdu, ktorý priemerný pracovný čas žalobcu zisťoval za celé viacročné obdobie, teda za celé žalované obdobie, a na základe takéhoto celkového priemeru dospel k záveru, že k porušeniu článku 6 písm. b) smernice nedošlo. Odvolací súd naopak uviedol, že pri absencii riadne prevzatého referenčného obdobia je potrebné vychádzať priamo z textu smernice, teda z požiadavky, aby priemerný pracovný čas za každé obdobie siedmich dní neprekročil 48 hodín. Súd prvej inštancie preto podľa odvolacieho súdu nesprávne zvolil metodiku výpočtu, a tým nesprávne právne posúdil, či v prípade žalobcu došlo k prekročeniu limitu pracovného času.

11. Odvolací súd zároveň výslovne uviedol, že služobná pohotovosť žalobcu vykonávaná na pracovisku musela byť z pohľadu práva Európskej únie považovaná za pracovný čas v plnom rozsahu. Právne irelevantné je pritom, že vnútroštátna právna úprava ju formálne odlišuje od „výkonu štátnej služby“ a priznáva za ňu samostatnú peňažnú náhradu. Z pohľadu smernice rozhoduje nie spôsob vnútroštátneho označenia, ale materiálna povaha režimu, v ktorom sa pracovník nachádza. Ak pracovník musí byť fyzicky prítomný na pracovisku a pripravený bezodkladne zasiahnuť, ide o pracovný čas. Z tohto dôvodu odvolací súd uzavrel, že ak sa žalobcovi čas služobnej pohotovosti nezapočítaval do služobného času, dochádzalo tým nielen k porušeniu článku 2 bod 1 smernice, ale aj k porušovaniu článku 6 písm. b) smernice, pretože práve v dôsledku tohto nezapočítania sa formálne javilo, že pracovný čas neprekračuje limit, hoci v skutočnosti prekračovaný bol.

12. Odvolací súd sa zaoberal aj otázkou pôsobnosti smernice na činnosť hasičov a odmietol obranu, podľa ktorej sa na príslušníkov Hasičského a záchranného zboru smernica nevzťahuje z dôvodu osobitných činností civilnej ochrany. Poukázal na rozhodovaciu činnosť Súdneho dvora Európskej únie, podľa ktorej sa výnimky z pôsobnosti smernice musia vykladať reštriktívne a nevzťahujú sa na obvyklý režim výkonu služby hasičov. Výnimky môžu prichádzať do úvahy len pri skutočne mimoriadnych udalostiach, pri ktorých povaha zásahu objektívne neumožňuje plánovanie a rešpektovanie obvyklého rozvrhu pracovného času. Bežná činnosť hasičov vrátane zásahovej činnosti a pohotovosti na pracovisku však podľa odvolacieho súdu bezpochyby patrí do pôsobnosti smernice.

13. Pokiaľ ide o zodpovednosť štátu, odvolací súd vychádzal z ustálenej judikatúry Súdneho dvora Európskej únie, najmä z rozhodnutí Francovich, Brasserie du Pecheur a Köbler, a konštatoval, že štát zodpovedá za škodu spôsobenú jednotlivcovi porušením práva Únie bez ohľadu na to, ktorý orgán sa porušenia dopustil. Keďže smernica je adresovaná členskému štátu a ten zodpovedá za jej správnu transpozíciu a uplatňovanie, žalovaný je v spore pasívne vecne legitimovaný. Odvolací súd výslovne uviedol, že Ministerstvo vnútra SR je iba orgánom konajúcim v mene štátu, pričom samotným nositeľom zodpovednosti je Slovenská republika. V tejto súvislosti preto odmietol obranu žalovaného o nedostatku pasívnej legitimácie.

14. Odvolací súd sa následne zaoberal právnou kvalifikáciou uplatneného nároku. Konštatoval, že v predmetnej veci nejde o pracovnoprávny ani mzdový nárok, ale o nárok na náhradu škody spôsobenej porušením práva Európskej únie. Keďže slovenský právny poriadok neobsahuje osobitnú úpravu náhrady škody spôsobenej jednotlivcovi porušením práva Únie v situácii, aká je predmetom tohto sporu, je potrebné s použitím analógie vychádzať z ustanovení § 11 až § 13 Občianskeho zákonníka upravujúcich ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Odvolací súd preto odmietol argumentáciu žalovaného, podľa ktorej ide o zastretý mzdový nárok, a zároveň konštatoval, že spôsob, akým žalobca určil výšku nároku, ešte neznamená, že by išlo o nárok na doplatenie mzdy alebo služobného príjmu.

15. Vo vzťahu k samotnej existencii ujmy odvolací súd uviedol, že zásah do práv žalobcu nemožno redukovať iba na otázku, či boli preukázané konkrétne zdravotné následky alebo presne kvantifikovateľné rodinné problémy. Podľa odvolacieho súdu už samotné dlhodobé porušovanie limitov pracovného času, v dôsledku ktorého žalobca pracoval viac, než dovoľuje smernica, predstavuje zásah do jeho práva na ochranu zdravia, primerané pracovné podmienky a súkromný a rodinný život. Zdôraznil, že žalobca musel v dôsledku nezapočítania služobnej pohotovosti do pracovného času tráviť v práci viac času, než pripúšťa právo Európskej únie, čo malo nepochybne negatívny dopad na jeho mimopracovný život, jeho možnosť odpočinku, regenerácie a kontaktu s rodinou. Odvolací súd preto výslovne konštatoval, že v prípade žalobcu došlo k zásahu do osobnostných práv, predovšetkým do práva na ochranu zdravia podľa článku 40 Ústavy SR a do práva na súkromný a rodinný život podľa článku 19 ods. 2 Ústavy SR.

16. Odvolací súd zároveň kritizoval súd prvej inštancie za to, že sa nevysporiadal s rozsiahlym poukazom žalobcu na ustálenú rozhodovaciu prax Krajského súdu v Banskej Bystrici a ďalších súdov v skutkovo a právne obdobných veciach. Podľa odvolacieho súdu okresný súd neuviedol, prečo sa od tejto rozhodovacej praxe odchyľuje, nevysvetlil, v čom vidí odlišnosti prejednávanej veci, a neodôvodnil, prečo neprijal právne závery, ktoré už boli vo viacerých porovnateľných sporoch ustálené. Takýto postup je podľa odvolacieho súdu v rozpore s princípom právnej istoty, predvídateľnosti súdnych rozhodnutí a zákazom svojvôle. Odvolací súd v tejto súvislosti odkázal aj na judikatúru Ústavného súdu SR, podľa ktorej neodôvodnený odklon od ustálenej rozhodovacej praxe predstavuje protiústavný postup.

17. Pokiaľ ide o úroky z omeškania, odvolací súd vyslovil právny názor, že úroky z omeškania z priznanej sumy nemožno priznať za obdobie pred márnym uplynutím lehoty na plnenie určenej v rozhodnutí vo veci samej.

18. Na základe všetkých uvedených úvah odvolací súd uzavrel, že napadnutý rozsudok okresného súdu je právne nesprávny a metodologicky neudržateľný, pretože vychádza z nesprávneho právneho posúdenia transpozície smernice, nesprávne vylučuje alebo relativizuje započítanie služobnej pohotovosti do pracovného času, nesprávne používa viacročné referenčné obdobie bez opory v zákone, nerešpektuje záväznú judikatúru Súdneho dvora Európskej únie, nevyhodnocuje skutkové zistenia v kontexte zásahu do osobnostných práv žalobcu a bez dostatočného odôvodnenia sa odchyľuje od ustálenej rozhodovacej praxe. Z týchto dôvodov rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

19. Súdu prvej inštancie odvolací súd uložil, aby v ďalšom konaní doplnil dokazovanie tak, aby bolo možné presne identifikovať týždne, v ktorých došlo k prekročeniu 48-hodinového limitu, pričom do pracovného času musí zahrnúť aj služobnú pohotovosť vykonávanú na pracovisku. Ďalej mu uložil, aby právne posúdil vec v súlade s článkom 6 písm. b) smernice 2003/88/ES, judikatúrou Súdneho

dvora Európskej únie a ústavnými štandardmi ochrany základných práv, aby pri určení výšky náhrady vychádzal z kritérií primeranosti podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, rešpektoval ustálenú judikatúru Krajského súdu v Banskej Bystrici a pri rozhodovaní o úrokoch z omeškania zohľadnil právny názor, že omeškanie môže nastať až po márnom uplynutí lehoty na plnenie určenej konštitutívnym rozhodnutím súdu. Zároveň výslovne uviedol, že súd prvej inštancie je jeho právnym názorom viazaný v plnom rozsahu podľa § 391 ods. 2 CSP.

20. Napadnutým v poradí druhým rozsudkom súd prvej inštancie žalobu opätovne v celom rozsahu zamietol a žalobcovi zároveň uložil povinnosť nahradiť žalovanému trovy prvostupňového aj odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Predmetom konania bol nárok žalobcu na zaplatenie sumy 5.157,25 EUR s príslušenstvom titulom náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú odvodzoval z porušenia práva Európskej únie, konkrétne z článku 6 písm. b) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES o niektorých aspektoch organizácie pracovného času. Žalobca tvrdil, že ako príslušník Hasičského a záchranného zboru vykonávajúci štátnu službu najskôr v E. a neskôr v D. pravidelne slúžil v 24-hodinových službách, v rámci ktorých časť služby predstavoval výkon štátnej služby a časť služobná pohotovosť v mieste výkonu služby. Podľa jeho názoru slovenská právna úprava neprebrala smernicu správne, keďže služobná pohotovosť nebola náležite zohľadňovaná ako pracovný čas, čo malo viesť k pravidelnému prekračovaniu maximálneho priemerného týždenného pracovného času 48 hodín vrátane nadčasov. Z toho žalobca vyvodzoval vznik ujmy spočívajúcej v strate voľného času, ktorý by inak mohol venovať rodine, osobným a spoločenským vzťahom, ako aj fyzickému a psychickému odpočinku. Uplatnenú sumu viazal na 1 976,03 hodín služobnej pohotovosti za obdobie 36 mesiacov od júla 2020 do júna 2023, ktoré podľa jeho tvrdenia neboli započítané do pracovného času.

21. Žalovaný sa bránil tým, že smernica sa na prácu žalobcu nevzťahuje v ním tvrdenom rozsahu, respektíve že bola do slovenského právneho poriadku transponovaná správne. Namietal aj nesprávne označenie žalovaného subjektu, miestnu nepríslušnosť súdu, premlčanie nároku a nedostatok akejkoľvek verifikovateľnej ujmy v príčinnej súvislosti s údajným porušením práva Európskej únie. Súčasne zastával stanovisko, že služobný režim žalobcu neporušoval limity vyplývajúce zo smernice a že žalobca v skutočnosti len obchádza pracovnoprávnu úpravu odmeňovania služobnej pohotovosti tým, že sa namiesto prípadného mzdového alebo služobnoprávneho nároku domáha náhrady nemajetkovej ujmy voči štátu.

22. Súd vykonal dokazovanie listinnými dôkazmi, predovšetkým výplatnými páskami, plánmi služieb, kolektívnymi zmluvami pre roky 2021 až 2023 a výsluchom žalobcu. Zo skutkových zistení vyvodil, že žalobca pracoval ako hasič od 01.06.2014, so zaradením najskôr na hasičskej stanici v E. a neskôr v D. a jeho služobný režim pozostával z 24-hodinových služieb, ktoré sa mali štandardne striedať po dvoch dňoch voľna. V rámci jednej 24 hodinovej služby pracovný čas žalobcu pozostáva z odpracovaného času 16 hodín (resp. 17 hodín do decembra 2021) a z 8 hodín (resp. 7 hodín do decembra 2021) pozostáva z pracovnej pohotovosti v mieste výkonu štátnej služby. Odpracované hodiny v súčte s pracovnou pohotovosťou žalobcu v mieste výkonu štátnej služby spolu tvoria celkový pracovný čas žalobcu. Následne podrobne rozpracoval pracovný režim žalobcu v týždennom členení za celé žalované obdobie od 29.06.2020 do 02.07.2023, pričom pri každom kalendárnom týždni uviedol, koľko hodín žalobca odpracoval, koľko hodín tvorila pohotovosť a aký bol ich súčet, vrátane zaznamenania dovoleniek, práceneschopnosti, návštev lekára, sprievodu rodinného príslušníka, služobného voľna, výcvikov a rekondičných pobytov.

23. Na základe tejto detailnej časovej rekonštrukcie súd zistil, že žalobou vymedzené obdobie zahŕňalo 157 kalendárnych týždňov. Z týchto 157 týždňov je 69 týždňov (44 %, teda zhruba každý 2,3 týždeň) takých, kde celkový pracovný čas žalobca dosahuje menej ako 48 hodín/týždeň. Zároveň z týchto 69 týždňov je 7 týždňov (4,5 %, teda zhruba každý 22,4 týždeň) takých, kde žalobca z dôvodu práceneschopnosti alebo dovolenky a iných dôvodov neodpracoval ani jeden deň (zo všetkých 157 týždňov potom 150 týždňov je takých, kde žalobca odpracoval aspoň jeden deň). Z týchto 69 týždňov potom 62 týždňov je takých, kde žalobca odpracoval aspoň jeden deň, pričom z toho 32 týždňov (20,4 %, teda jedna pätina – zhruba každý 5. týždeň) je takých, kde žalobca odpracoval iba jednu dvadsaťštyrihodinovú službu. Celkový pracovný čas žalobcu v týchto 32 týždňoch potom kompenzuje spolu 768 hodín (32 x 24), kedy v iných týždňoch žalobca prekročil maximálny povolený priemerný pracovný čas 48 hodín/týždeň. V ostatných 30 týždňoch, kedy celkový pracovný čas žalobcu dosiahol menej ako 48 hodín/týždeň, žalobca odpracoval spolu o ďalších 400:38 hodín menej ako by pripadlo na

priemerný týždenný pracovný čas 48 hodín. Spolu za týchto 62 týždňov vznikla kompenzácia 1116:38 hodín, kedy v iných týždňoch došlo k prekročeniu maximálneho povoleného priemerného pracovného času 48 hodín/týždeň. Z týchto 157 týždňov je 49 týždňov (31,2 %, teda zhruba každý 3,2 týždeň) takých, kde celkový pracovný čas žalobcu dosiahol presne 48 hodín/týždeň (t.j. žalobca v priebehu týždňa odpracoval vždy dve 24 hodinové zmeny). Z týchto 157 týždňov je iba 39 týždňov (24,8 %, teda zhruba každý 4. týždeň) takých, kde celkový pracovný čas žalobcu presiahol 48 hodín/týždeň. Z týchto 39 týždňov je 18 týždňov takých, kde celkový pracovný čas žalobcu dosiahol presne 72 hodín/týždeň (t.j. žalobca v priebehu týždňa odpracoval vždy tri 24 hodinové zmeny), 19 týždňov je takých, kde celkový pracovný čas žalobcu dosiahol menej ako 72 hodín/týždeň a 2 týždne sú také, kde celkový pracovný čas žalobcu dosiahol viac ako 72 hodín/týždeň. V týchto 39 týždňoch prekročil celkový pracovný čas žalobcu maximálny povolený priemerný pracovný čas 48 hodín/týždeň spolu o 680:35 hodín. Za obdobie 157 týždňov celkový počet odpracovaných hodín žalobcu dosiahol spolu 6472:37 hodín, zaokrúhlene 6473 hodín, pričom okrem pracovnej činnosti žalobca počas tohto obdobia absolvoval aj 55 dní školení. Písomné podania žalobcu neobsahujú žiadne skutkové tvrdenia o tom, koľko hodín trvali tieto školenia, preto pre účely výpočtu celkového pracovného času žalobcu súd vychádzal iba z predpokladu, že každý deň školenie trvalo v priemere 8 hodín, spolu teda školenia trvali 440 hodín. Za obdobie 157 týždňov takto celkový pracovný čas žalobcu dosiahol spolu 6913 hodín.

24. Celkový fond pracovného času (FPČ) žalobcu za žalobou vymedzené obdobie od júla 2020 do júna 2023 predstavuje 6063,5 hodín. Žalobca má podľa § 93 zákona č. 315/2001 Z. z. nárok na šesť týždňov dovolenky v kalendárnom roku, čo by pri rovnomernom rozvrhnutí pracovného času (40 hodín týždenne) predstavovalo v prepočte nárok na 240 hodín dovolenky (6 x 40) za rok, ktoré v prepočte na nerovnomerne rozvrhnutý pracovný čas žalobcu so 16 pracovnými hodinami počas jednej pracovnej zmeny zodpovedajú 15 dňom dovolenky za rok (240/16). Spolu za žalobou vymedzené obdobie od júla 2020 do júna 2023 vznikol žalobcovi nárok na 45 dní dovolenky resp. 720 hodín, pričom žalobca za uvedené obdobie čerpal celkom 44 dní dovolenky (20 dní do decembra 2021 a 24 dní od januára 2022), čo je ekvivalent 724 hodín pracovného času (do decembra 2021 jeden deň dovolenky predstavuje ekvivalent 17 hodín a od januára 2022 jeden deň dovolenky predstavuje ekvivalent 16 hodín, potom 20 x 17 + 24 x 16 = 724). Odpočítaním čerpanej dovolenky 724 hodín od celkového FPČ potom dostaneme 5339,5 hodín disponibilného FPČ žalobcu, ktorý žalobca za žalobou vymedzené obdobie od júla 2020 do júna 2023 musel odpracovať ako základný pracovný čas. Žalobca odpracoval spolu 6913 hodín, potom rozdiel oproti disponibilnému FPČ žalobcu predstavuje 1573,5 hodín (6913 – 5339,5) práce nadčas - teda práce vykonávanej nad rámec určeného základného týždenného služobného času žalobcu. Celkový priemer nadčasov žalobcu za 150 týždňov, v ktorých odpracoval aspoň jeden deň, potom predstavuje 10,49 hodín/týždeň, čo zodpovedá tomu, čo je uvedené vyššie, že v 39 týždňoch, kedy prekročil celkový pracovný čas žalobcu maximálny povolený priemerný pracovný čas 48 hodín/týždeň, žalobca odpracoval o 680:35 hodín viac, ale v 69 týždňoch, kedy žalobca odpracoval menej ako 48 hodín/týždeň naopak vznikla rezerva spolu 1168:38 hodín. Pre obdobie do konca roka 2020 platila zákonná úprava základného služobného týždenného pracovného času v trvaní 40 hodín, kolektívnou zmluvou pre rok 2021 bol základný služobný týždenný pracovný čas znížený na 38 hodín, a kolektívnymi zmluvami pre rok 2022 a 2023 bol základný služobný týždenný pracovný čas znížený na 37,5 hodín. Za žalobou vymedzené obdobie od júla 2020 do júna 2023 tak základný služobný týždenný pracovný čas žalobcu predstavoval v priemere 38,083 hodín týždenne. Vypočítaný priemer hodín práce nadčas žalobcu 10,49 hodín za týždeň potom predstavuje jeho celkový priemerný pracovný čas 48,573 hodín za týždeň (t. j. tesne na Smernicou stanovenej hranici, keď vypočítaný priemer predstavuje jej nepatrné prekročenie o necelých 35 minút/týždeň). Za žalobou vymedzené obdobie od júla 2020 do júna 2023 žalobca čerpal spolu 44 dní dovolenky a okrem toho ešte ďalších 9 dní mal voľno za prácu vo sviatok, 3 dni bol u lekára sám, ďalšie 3 dni sprevádzal svojho rodinného príslušníka a 2 dni neodpracoval z iných osobných dôvodov. Žalobca takto v priebehu 36 mesiacov len z týchto dôvodov neodpracoval spolu 61 dní t.j. v priemere 1,7 dňa do mesiaca (popri tom ešte ďalšie dni neodpracoval z dôvodu práceneschopnosti), čo mám potom zásadný vplyv na celkový priemerný týždenný pracovný čas žalobcu; rekondičné pobyty (RE) žalobca nevykonával.

25. Z výsluchu žalobcu súd zistil, že žalobca ako hasič pracuje už desať rokov, začal pracovať ako hasič v E. a po 10 mesiacoch bol preložený do D., kde začal pracovať ako hasič záchranár a teraz pracuje ako technik – strojník, okrem toho žalobca má absolvované školenia aj na lezca, pilčíka, na náves a príves, a ako vodca malého plavidla. Zo školení, ktoré ako hasič môže absolvovať, mu už chýba iba školenie na technika protiplynovej služby, psychologické školenie a na potápača. Vo voľnom čase

sa žalobca venuje športu (futbal, volejbal, turistika, bicykel). Nočnú pohotovosť nemajú zaplatenú, ako odpravovaných im evidujú iba 16 hodín a iba tieto hodiny sa počítajú aj do dôchodku. Tie ostatné hodiny sú potom len stratený čas, sú inak ohodnotené ako tie, ktoré sa počítajú ako odpracované hodiny. Malo by to byť upravené tak, aby všetky hodiny boli zarátané medzi odpracované a tak isto aby sa počítali aj do dôchodku. Ako hasiči musia hneď v prípade zásahu vyraziť aj počas dňa aj v noci, čo im dá celkom zabrať. Žalobca sa Stará o svojho malého syna a ten čas, ktorý strávi navyše v práci, nedá sa vrátiť späť a mohol za ten čas robiť niečo iné. Športové aktivity popri práci musí žalobca obmedzovať, udržiavaniu kondície sa venuje už len v rámci práce, vo voľnom čase sa venuje svojej rodine a rekonštrukcii domu. V minulosti sa súťažne venoval volejbalu na amatérskej úrovni, jazdil na bicykli, chodil do hôr, vyliezol pár štítov, napríklad Lomnický a Ľadový. Nočnú pohotovosť vykonávajú od 22:00 do 06:00, vtedy síce môžu spať, ale v prípade, ak je nejaký výjazd, tak je to rovnaké ako cez deň, musia sa obliecť a vyrážajú preč. Pokiaľ majú nejaké zásahy, tak to spôsobuje, že každý deň oddychujú inak a inde, a je to také rozhádzané. Ak sa niečo stane v noci, tak potom si oddych musí vynahradiť neskôr v priebehu dňa, dva dni voľna medzi jednotlivými smenami im niekedy na oddych stačia, niekedy nie. Zdravotne je žalobca v poriadku, jeho rodičia majú vyšší vek, s tým sú spojené určité ťažkosti. Syn žalobcu trpí na alergie, niekedy s ním chodí k lekárovi žalobca, niekedy jeho snúbenica. Pred nástupom do hasičského zboru žalobca poznal systém a podmienky práce, slúži sa v 24 hodinových službách, potom sú 2 dni voľna, ale nevedel, ako je to presne platené. S plánom služieb je oboznámený, ale nikdy proti nemu nenamietal, pretože neurobil by s tým nič, keby išiel za nadriadeným. Za seba nikdy nespokojnosť nevyjadril, len všeobecne, spoločne s inými kolegami, keď sa tomu venovali. Pokiaľ vykonávajú v práci nadčasy, tak tieto im preplácajú. Na stanici môžu aj oddychovať, ale vždy sú tam iné podmienky a nie je to ideálne. Dozvedeli sa najskôr o tom, že hasiči na východe podávajú tieto žaloby a nejako to riešia a potom sa rozhodli aj oni, že si budú podávať tieto žaloby. Zásahy v noci, pokiaľ sú vykonávané, sú menej časté, pretože je menej ľudí aktívnych, a nie je v tom ani nejaká pravidelnosť. Pracovný úraz žalobca nemal, inú prácu popri práci hasiča nevykonáva.

26. Na tomto skutkovom podklade pristúpil súd k právnemu posúdeniu veci. V prvom rade rozoberal otázku pôsobnosti smernice a jej transpozície. Vychádzal z článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES, podľa ktorého priemerný pracovný čas za každé obdobie siedmich dní vrátane nadčasov nesmie prekročiť 48 hodín. Súčasne citoval článok 16 smernice, podľa ktorého členské štáty môžu, ale nemusia, ustanoviť referenčné obdobie najviac štyri mesiace. Z vnútroštátnej úpravy vychádzal najmä z § 85 ods. 1 a 2 zákona č. 315/2001 Z. z., § 86 ods. 1 až 3 tohto zákona a z § 193 zákona č. 315/2001 Z. z. v spojení s § 85 ods. 9 Zákonníka práce. Z týchto ustanovení súd vyvodil, že hoci zákon o Hasičskom a záchrannom zbore výslovne neobsahuje doslovnú formuláciu článku 6 písm. b) smernice, toto pravidlo je v slovenskom právnom poriadku obsiahnuté prostredníctvom § 85 ods. 9 Zákonníka práce, ktorý sa na príslušníkov HaZZ použije primerane cez § 193 zákona č. 315/2001 Z. z. Podľa súdu preto nedošlo k neúplnej transpozícii smernice, ale k jej správnemu a úplnému prevzatiu do vnútroštátneho právneho poriadku, a to aj vo vzťahu k hasičom.

27. Súd súčasne uviedol, že služobná pohotovosť na pracovisku je súčasťou služobného času podľa § 85 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z., pretože služobný čas nie je len čas, keď príslušník vykonáva štátnu službu, ale aj čas, keď je k dispozícii služobnému úradu. Obsahom tohto „byť k dispozícii“ je podľa súdu predovšetkým služobná pohotovosť v mieste výkonu služby podľa § 92 ods. 1 a 2 zákona č. 315/2001 Z. z. Z toho vyvodil, že pohotovosť na pracovisku musí byť považovaná za pracovný čas tak podľa smernice, ako aj podľa vnútroštátneho práva, a že ju aj sám súd do celkového pracovného času žalobcu započítal. Súčasne však zdôraznil, že započítanie pohotovosti do pracovného času neznamená, že musí byť odmeňovaná rovnako ako výkon štátnej služby; osobitné odmeňovanie služobnej pohotovosti podľa § 122 zákona č. 315/2001 Z. z. považoval za vnútroštátnu otázku, ktorú smernica neupravuje.

28. V nadväznosti na to okresný súd hodnotil ako nesprávnu rozhodovaciu prax iných všeobecných súdov, najmä skutkové a právne závery iných senátov, ktoré v obdobných veciach žalobám hasičov vyhoveli. Zdôraznil, že podľa zásady distributívnej spravodlivosti treba podobné prípady posudzovať podobne a rozdielne rozdielne, avšak podľa jeho názoru prípady, na ktoré žalobca poukazoval, neboli skutkovo porovnateľné. Podľa súdu v nich nebol skutkový stav dostatočne presne zistený, najmä pokiaľ ide o reálny celkový pracovný čas, a viaceré z týchto rozhodnutí podľa neho vychádzali z nesprávneho stotožnenia fondu pracovného času so skutočne odpracovaným časom. Súd prvej inštancie podrobne rozvinul myšlienku, že fond pracovného času nie je údajom o tom, koľko pracovník

reálne odpracoval, ale len údajom o teoretickom rozsahu základného pracovného času v mesiaci. Za nesprávny považoval prístup, podľa ktorého sa k fondu pracovného času mechanicky pripočítavajú všetky hodiny pohotovosti, čím sa umelo nadhodnocuje skutočný pracovný čas. Na ilustráciu uviedol aj porovnania s viacerými vecami rozhodovanými Okresným súdom Zvolen a odvolacími senátmi Krajského súdu v Banskej Bystrici, pričom vyvodil, že tieto veci vychádzali z iného, podľa neho nesprávne zisteného skutkového stavu, a preto ich nemožno považovať za záväzne porovnateľné.

29. Súd následne vyslovil, že aj keby sa pre argumentáciu pripustilo, že smernica nebola transponovaná správne, žaloba by nebola dôvodná ani z ďalších dôvodov. Podľa jeho názoru totiž v prípade žalobcu došlo iba nepatrne k prekročeniu maximálneho priemerného týždenného pracovného času 48 hodín. Zdôraznil, že smernica neustanovuje absolútny zákaz, aby v každom jednotlivom týždni nebol prekročený rozsah 48 hodín, ale upravuje priemerný pracovný čas. Podľa súdu preto nie je rozhodujúce, že v 39 týždňoch bol limit prekročený, keď v značnom počte ďalších týždňov žalobca odpracoval menej, a celkový priemer tak zostal pod hranicou 48 hodín. Osobitne zdôraznil, že pri nerovnomernom rozvrhnutí pracovného času ide o prirodzený jav, že niektoré týždne sú zaťaženejšie a iné voľnejšie, pričom práve voľnejšie týždne podľa súdu kompenzovali zvýšenú záťaž v týždňoch s prekročením limitu.

30. Napokon súd uviedol, že aj keby ako porušenie smernice postačovalo už samotné prekročenie 48 hodín v niektorých jednotlivých týždňoch, žalobca nepreukázal vznik nemajetkovej ujmy v priamej príčinnej súvislosti práve s týmto prekročením. V tejto súvislosti súd rozlíšil medzi následkami vyplývajúcimi z povahy samotnej práce hasiča a následkami, ktoré by mali byť bezprostredným dôsledkom porušenia limitu pracovného času. Podľa jeho názoru žalobcom uvádzané okolnosti, teda únava po 24-hodinovej službe, potreba oddychu, menej času pre rodinu a záľuby, sú typickým sprievodným javom výkonu práce hasiča v nerovnomerne rozvrhnutom pracovnom čase, a nastávali by aj vtedy, keby k prípadnému prekročeniu 48-hodinového limitu v jednotlivých týždňoch nikdy nedošlo. Zároveň zdôraznil, že v množstve týždňov mal žalobca výrazne viac voľného času než pri štandardnom päťdňovom pracovnom režime, a mohol si tak obmedzenia z náročnejších týždňov kompenzovať. Práve z tohto dôvodu dospel k záveru, že žalobca nepreukázal žiadne negatívne následky, ktoré by boli výlučne a priamo spôsobené údajným porušením článku 6 písm. b) smernice, a teda ani vznik peňažne odškodniteľnej nemajetkovej ujmy.

31. Súd osobitne uviedol, že žalobcov nárok nemožno založiť ani na žalobcom predkladaných mesačných výpočtoch, lebo právna norma sa vzťahuje na priemerný pracovný čas za sedemdňové obdobia, nie na kalendárne mesiace. Kritizoval žalobcovu metodiku ako nesprávnu a zavádzajúcu, pretože vychádzala z tvrdenia, že „do fondu pracovného času“ neboli započítané hodiny služobnej pohotovosti, hoci podľa súdu ide o nepochopenie samotného pojmu fond pracovného času. Z toho vyvodil, že žalobcom uplatnený výpočet nároku je už vo svojej podstate chybný, lebo mylne predpokladá, že všetky hodiny pohotovosti mali byť automaticky považované za prácu nadčas a dokonca za nadčas nad rámec smernicou povoleného limitu.

32. V ďalšej časti odôvodnenia sa súd rozsiahlo vyjadroval aj k predchádzajúcemu zrušujúcemu uzneseniu odvolacieho súdu. Uviedol, že odvolací súd zrušil jeho prvý rozsudok podľa § 389 ods. 1 písm. b) a c) CSP, avšak podľa názoru súdu prvej inštancie tieto dôvody materiálne naplnené neboli. Súd podrobne rozoberal, že z uznesenia odvolacieho súdu nemožno zistiť, aký konkrétny nesprávny procesný postup mal zakladať porušenie práva na spravodlivý proces, a rovnako podľa neho nebolo zrejmé, ktoré dôkazy súd prvej inštancie v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia nevykonal. Súd vyslovil názor, že dôvodom zrušenia jeho prvého rozhodnutia bolo v skutočnosti len odlišné právne posúdenie veci, nie vada konania. Zároveň uviedol, že nie je zrejmé, v čom by mali spočívať „skutkové nedostatky“ vytýkané odvolacím súdom, keďže sám považoval svoj skutkový stav za správne a podrobne zistený. Podrobne ďalej polemizoval s tým, ako odvolací súd formuloval niektoré skutkové a právne východiská, najmä pokiaľ išlo o otázku, či pohotovosť na pracovisku bola alebo nebola zahrnutá do pracovného času, a vytýkal odvolaciemu súdu vnútornú nekonzistentnosť jeho úvah. V podstate tým súd prvej inštancie vysvetľoval, prečo po zrušení prvého rozsudku nevykonal žiadne nové dokazovanie a na pojednávaní dňa 07.08.2025 len opätovne vyhlásil nový rozsudok, založený na rovnakom skutkovom stave ako predtým.

33. Súd napokon uzavrel, že žaloba nie je dôvodná z troch samostatných dôvodov: po prvé preto, že smernica bola do slovenského právneho poriadku podľa jeho názoru transponovaná správne; po druhé

preto, že priemerný týždenný pracovný čas žalobcu síce prekročil 48 hodín, avšak iba v nepatrnej miere; a po tretie preto, že žalobca nepreukázal vznik nemajetkovej ujmy v príčinnej súvislosti s prípadným porušením smernice. Dodal, že samotná nesprávna transpozícia by bez ďalšieho nestačila, lebo nárok na náhradu škody nevzniká automaticky už z titulu nesprávneho prebratia smernice, ale len vtedy, ak v dôsledku toho žalobca nemôže realizovať konkrétne právo, ktoré mu smernica priznáva, a zároveň mu tým vznikne škoda alebo ujma.

34. Na základe týchto úvah súd žalobu v celom rozsahu zamietol a o trovách konania rozhodol podľa zásady úspechu podľa § 255 ods. 1 CSP. Keďže žalovaný bol podľa jeho názoru úspešný v plnom rozsahu, priznal mu právo na náhradu trov prvostupňového aj odvolacieho konania v rozsahu 100 %, s tým, že o výške trov bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti rozhodnutia.

35. V zákonom stanovenej lehote podal proti rozsudku súdu prvej inštancie odvolanie žalobca, a to z dôvodov v zmysle § 365 ods. 1 písm. b), f) a h) CSP. Žiadal, aby Krajský súd Banskej Bystrici zmenil odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu tak, že žalobe žalobcu v celom rozsahu vyhovie a žalovanému prizná nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%, alternatívne navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v celom rozsahu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

36. Tvrdil, že súd prvej inštancie mu nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že tým došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces, že na podklade vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a že napadnuté rozhodnutie vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci. Navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalovaného zaviaže zaplatiť žalobcovi nemajetkovú ujmu vo výške 5.157,25 EUR spolu s úrokom z omeškania vo výške 9,25 % ročne zo sumy 5.157,25 EUR od 10.08.2023 do zaplatenia. Alternatívne navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok v celom rozsahu zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

37. Zdôraznil, že v tej istej právnej veci už bolo vydané kasačné uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 15Co/110/2024-207 zo dňa 28.05.2025, ktorým bol predchádzajúci zamietavý rozsudok súdu prvej inštancie zrušený a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Žalobca poukázal na to, že týmto zrušujúcim rozhodnutím bol súd prvej inštancie viazaný a že odvolací súd v ňom vyslovil právne závery a pokyny pre ďalší postup v konaní. V tejto súvislosti žalobca reprodukoval viaceré časti odôvodnenia uvedeného uznesenia, najmä tie, v ktorých odvolací súd uviedol, že okresný súd neopodstatnene vyhodnocoval pracovný čas v trojročnom referenčnom období, že sa nevysporiadal s rozsiahlym poukazom žalobcu na rozhodovaciu činnosť odvolacích súdov, že žalobca predložil dôkazy o jednotlivých týždňoch s prekročením 48-hodinového limitu, že metodika výpočtu výšky nároku žalobcu založená na analógii so sadzbou odmeny za pracovnú pohotovosť podľa zákona č. 315/2001 Z. z. bola primeraná a proporcionálna, že pri absencii zákonnej úpravy maximálneho priemerného týždenného pracovného času a referenčného obdobia v zákone o HaZZ priznáva čl. 6 písm. b) smernice príslušníkom HaZZ právo, aby ich služobný čas vrátane služobnej pohotovosti a nadčasov neprekročil v každom období siedmich dní 48 hodín, že zásah do osobnosti žalobcu bol spôsobený tým, že tento opakovane pracoval viac ako 48 hodín v rozpore s čl. 6 písm. b) smernice v spojení s čl. 2 ods. 1 smernice, a že v ďalšom konaní mal súd prvej inštancie identifikovať týždne s prekročením 48-hodinového limitu vrátane pohotovosti, zohľadniť účinky pohotovosti na pracovisku z hľadiska zásahu do osobnostných práv žalobcu, právne vec posúdiť s ohľadom na čl. 6 písm. b) smernice, judikatúru Súdneho dvora Európskej únie a vnútroštátne ústavné štandardy, uplatniť kritériá proporcionality podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, zohľadniť judikatúru Krajského súdu v Banskej Bystrici, správne vyriešiť otázku úrokov z omeškania a rozhodnúť o trovách celého konania.

38. Žalobca ďalej uviedol, že súd prvej inštancie v poradí druhým rozsudkom nielenže právny názor odvolacieho súdu nerešpektoval, ale s týmto rozhodnutím začal polemizovať, spochybňovať ho a pokúšať sa ho prehodnocovať, hoci na to nemal právomoc. Zdôraznil, že v tomto prípade išlo o kasačnú záväznosť rozhodnutia súdu vyššieho stupňa v tej istej veci, a nie iba o otázku všeobecnej precedenčnej záväznosti. Podľa žalobcu pri nezmenených skutkových a právnych okolnostiach veci bol okresný súd povinný právny názor odvolacieho súdu bezvýhradne rešpektovať. Žalobca uviedol, že súd prvej inštancie svojím druhým rozhodnutím v podstate zopakoval svoje pôvodné právne názory, len ich doplnil o polemiku so zrušujúcim uznesením odvolacieho súdu, čím podľa jeho názoru postupoval

svojvoľne. Tvrdil, že okresný súd navyše svojvoľne zúžil význam zrušujúceho uznesenia len na nesprávne právne posúdenie veci a ignoroval, že jeho pôvodné rozhodnutie bolo zrušené aj z dôvodu porušenia práva na spravodlivý proces.

39. Pokiaľ išlo o odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. b) CSP, žalobca tvrdil, že napadnutý rozsudok bol nepredvídateľný, svojvoľný a nedostatočne odôvodnený. Uviedol, že v právnej problematike hasičov existuje veľké množstvo rozhodnutí odvolacích súdov, ktoré považujú základ nároku za daný a ktoré priznávajú hasičom nemajetkové ujmy za porušenie ich práv vyplývajúcich zo smernice 2003/88/ES, pričom rozdiely v rozhodovacej činnosti sa podľa žalobcu týkali najmä výšky priznávanej satisfakcie, nie samotnej existencie základu nároku. Naopak, napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie podľa žalobcu vybočovalo z tejto ustálenej rozhodovacej praxe tým, že neuznalo ani len základ nároku, zotrvalo na názore o správnej transpozícii smernice a nepriznalo žalobcovi žiadnu satisfakciu. Žalobca namietal, že takýto odklon súd prvej inštancie dostatočne nevysvetlil a že sa nevysporiadal ani s vlastnou rozhodovacou činnosťou tunajšieho súdu, ani s rozsiahlou rozhodovacou činnosťou krajského súdu v obdobných sporoch.

40. Žalobca v tejto súvislosti podrobne citoval judikatúru Najvyššieho súdu SR a Ústavného súdu SR o obsahu práva na spravodlivý proces a o požiadavkách na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Poukázal najmä na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Cdo 155/2017, z ktorého vyvodzoval, že porušením práva na spravodlivý proces je aj nepredvídateľnosť rozhodnutia a svojvoľný postup súdu. Ďalej citoval uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8Cdo/152/2018, uznesenie sp. zn. 5Cdo/57/2019, uznesenie sp. zn. 1Obdo/82/2018, uznesenie sp. zn. 4Cdo/120/2019, nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 327/2010 a uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 110/2009. Z tejto judikatúry žalobca vyvodzoval, že rozhodnutie musí jasne, zrozumiteľne a koherentne odpovedať na všetky právne a skutkovo relevantné otázky, že musí obsahovať zásadné vysvetlenie dôvodov, na ktorých je založené, že sa musí vysporiadať so všetkými podstatnými argumentmi strán, a že nepreskúmateľnosť rozhodnutia, vnútorná rozpornosť argumentácie, absencia vysvetlenia právnych záverov a svojvoľnosť v hodnotení skutkového a právneho stavu zakladajú porušenie práva na spravodlivý proces. Žalobca tvrdil, že napadnutý rozsudok týmto požiadavkám nezodpovedal, pretože v časti neuznania ani len základu nároku neobsahoval preskúmateľné dôvody a vychádzal zo svojvoľných a neudržateľných úvah.

41. Žalobca ďalej tvrdil, že napadnutý rozsudok bol nepredvídateľný aj vzhľadom na to, že súd prvej inštancie nerešpektoval ani svoju vlastnú rozhodovaciu činnosť. Poukázal na to, že na tom istom pracovisku Okresného súdu Rimavská Sobota rozhodovali iné civilné senáty, konkrétne senáty 3C a 17C, vo veciach iných hasičov z toho istého okresného riaditeľstva HaZZ, pričom v týchto veciach žalobám v základe vyhoveli a priznávali žalobcom nemajetkové ujmy, hoci v nižších sumách, spravidla v rozpätí 1 500 až 2 500 EUR. Naopak, senát 16C podľa žalobcu zotrvalo odmietal uznať aj samotný základ nároku. V tejto súvislosti žalobca odkázal na nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 289/2017, podľa ktorého súd musí poznať svoju vlastnú judikatúru a ak sa od nej odchyľuje, musí to riadne odôvodniť; inak ide o prejav svojvôle odporujúci princípu materiálneho právneho štátu.

42. V časti týkajúcej sa odvolacích dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. f) a h) CSP žalobca namietal, že súd prvej inštancie nedostatočne zistil skutkový stav a vec nesprávne právne posúdil. Uviedol, že súd prvej inštancie ani len neuviedol všetky aplikovateľné právne normy a nesprávne ich vyložil a použil. Na tomto mieste opätovne poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8Cdo/89/2025 zo dňa 25.08.2025, ktorým bolo odmietnuté dovolanie žalovaného v obdobnej veci, v ktorej Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom sp. zn. 11Co/25/2024 priznal žalobcovi nemajetkovú ujmu vo výške 6 668,95 EUR. Žalobca tvrdil, že ide o významné rozhodnutie najvyššej súdnej autority v tejto právnej otázke, ktoré bolo potrebné zohľadniť.

43. Následne žalobca rozsiahlo rozviedol rozhodovaciu činnosť Krajského súdu v Banskej Bystrici. Poukázal nielen na päť rozhodnutí uvedených už v žalobe, ale uviedol ďalších jedenásť rozhodnutí tohto súdu a následne ďalších pätnásť rozhodnutí, v ktorých boli hasičom priznávané nemajetkové ujmy v obdobných veciach. Menovite uviedol spisové značky, dátumy a priznané sumy, pričom poukázal na rozhodnutia senátov 11Co, 13Co, 14Co, 15Co, 16Co a 17Co. Tvrdil, že tým bola preukázaná konštantná rozhodovacia činnosť tunajšieho odvolacieho súdu v prospech existencie základu nároku hasičov a v

prospech priznávania nemajetkových ujem určovaných spôsobom porovnateľným s metodikou, ktorú zvolil žalobca aj v tomto spore.

44. Žalobca následne systematicky rozobral právny rámec sporu. Uviedol ustanovenia Civilného sporového poriadku o právomoci a miestnej príslušnosti, ustanovenia smernice 2003/88/ES, smernice 89/391/EHS, zákona o HaZZ, Zákonníka prácea Občianskeho zákonníka. Tvrdil, že ide o súkromnoprávny spor medzi jednotlivcom a štátom z titulu nemajetkovej ujmy spôsobenej porušením práva Európskej únie, ktorý patrí do právomoci všeobecných súdov a je miestne príslušný Okresný súd Rimavská Sobota. Zdôraznil, že nejde o individuálny pracovnoprávny spor a že žalobca si neuplatňuje mzdový nárok, ale náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej porušením práva Európskej únie. Tvrdil, že spôsob výpočtu výšky ujmy vychádzajúci z rozdielu medzi náhradou za určenú a nariadenú služobnú pohotovosť nemá za následok, že by išlo o pracovnoprávny nárok; ide len o spôsob kvantifikácie nemajetkovej ujmy. V tejto súvislosti poukázal aj na rozhodnutie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 17NcC/6/2022.

45. Ďalej sa žalobca venoval pasívnej legitimácii žalovaného. Tvrdil, že pasívne vecne legitimovaným subjektom je Slovenská republika, keďže práve štát zodpovedá za neúplnú alebo nesprávnu transpozíciu smernice do vnútroštátneho právneho poriadku. Ministerstvo vnútra SR podľa žalobcu nevystupovalo ako samostatný subjekt, ale iba ako orgán konajúci v mene Slovenskej republiky. Na podporu tejto argumentácie žalobca poukázal na judikatúru Súdneho dvora Európskej únie, najmä vo veciach Francovich, Brasserie du Pecheur a Fuss, z ktorých vyvodzoval, že štát zodpovedá za škodu spôsobenú jednotlivcom porušením práva Únie bez ohľadu na to, ktorý jeho orgán sa porušenia dopustil.

46. Veľkú časť odvolania žalobca venoval otázke pôsobnosti smernice 2003/88/ES a otázke jej transpozície. Tvrdil, že činnosť žalobcu ako hasiča HaZZ patrí do pôsobnosti smernice a že na jeho činnosť sa nevzťahuje výnimka podľa čl. 2 ods. 2 smernice 89/391/EHS ani podľa čl. 17 smernice 2003/88/ES. Poukázal na judikatúru Súdneho dvora EÚ, podľa ktorej sa výnimka pre osobitné činnosti verejných služieb a civilnej ochrany vykladá reštriktívne a vzťahuje sa len na mimoriadne, osobitne vážne situácie, keď nie je možné vopred rozvrhnúť pracovný čas. Tvrdil, že jeho služba v žalovanom období prebiehala v obvyklých podmienkach, nešlo o výnimočné katastrofické alebo krízové situácie a jeho pracovný čas bol dlhodobo a pravidelne rozvrhovaný. Z tohto dôvodu mal za to, že smernica sa na jeho činnosť vzťahovala v plnom rozsahu.

47. Žalobca namietal, že Slovenská republika smernicu 2003/88/ES do zákona o HaZZ netransponovala správne. Podľa jeho názoru síce príloha č. 4 zákona o HaZZ uvádzala smernicu medzi preberanými právnymi aktmi EÚ, avšak samotná zákonná úprava neobsahovala ustanovenie zabezpečujúce, aby priemerný týždenný pracovný čas príslušníkov HaZZ vrátane nadčasov a služobnej pohotovosti neprekročil 48 hodín. Tvrdil, že ustanovenia Zákonníka práce o maximálnom priemernom týždennom pracovnom čase, o referenčných obdobiach a o tom, že neaktívna časť pracovnej pohotovosti sa považuje za pracovný čas, sa na príslušníkov HaZZ nevzťahujú, keďže § 193 zákona o HaZZ ich výslovne nepreberá. Podľa žalobcu zákon o HaZZ obsahoval len úpravu základného služobného času, možnosti jeho nerovnomerného rozvrhnutia na obdobie šiestich mesiacov, pravidlá pre odpočinok a limit nariadenej štátnej služby nadčas, avšak nestanovoval maximálny priemerný týždenný pracovný čas 48 hodín vrátane pohotovosti ani referenčné obdobie pre jeho výpočet. Tvrdil, že preto zákon o HaZZ umožňoval také rozvrhnutie služobného času, pri ktorom mohlo dochádzať a aj dochádzalo k prekračovaniu smernicou stanoveného limitu.

48. V tejto súvislosti žalobca podrobne rozoberal pojem pracovného času a započítanie služobnej pohotovosti. Tvrdil, že podľa judikatúry Súdneho dvora EÚ sa do pracovného času započítava aj služobná pohotovosť, počas ktorej sa pracovník zdržiava na pracovisku a je pripravený na výkon práce, a to bez ohľadu na to, či v tomto čase fakticky vykonáva zásah alebo inú aktívnu činnosť. Poukázal na rozsudky C-151/02, C-397/01 až C-403/01, C-429/09, C-518/15, C-107/19 a C-344/19, z ktorých vyvodzoval, že služobná pohotovosť na pracovisku je ako celok pracovným časom. Tvrdil, že súd prvej inštancie nesprávne operoval s tým, že služobná pohotovosť síce môže byť pracovným časom, ale nemusí sa započítavať do „odpracovaného“ služobného času, resp. že nie je rozhodujúca pre posúdenie presahu nad 48 hodín. Žalobca naopak tvrdil, že služobná pohotovosť sa musí započítať do celkového pracovného času, a ak takto započítaný celkový pracovný čas v období siedmich dní presiahne 48 hodín, ide o porušenie čl. 6 písm. b) smernice.

49. Osobitne žalobca rozviedol otázku referenčného obdobia. Tvrdil, že referenčné obdobie nie je dané samotnou smernicou, ale musí byť upravené vo vnútroštátnom práve v medziach, ktoré smernica pripúšťa. Podľa žalobcu zákon o HaZZ takéto referenčné obdobie neobsahuje. Nesúhlasil s názorom, že šesťmesačné obdobie podľa § 86 zákona o HaZZ, na ktoré sa rozvrhuje služobný čas, je zároveň referenčným obdobím na výpočet priemerného týždenného pracovného času. Tvrdil, že ide o dva odlišné inštitúty, ktoré sa môžu, ale nemusia kryť, a že zo skutočnosti, že zákon určuje obdobie nerovnomerného rozvrhnutia služobného času, nemožno odvodiť referenčné obdobie podľa smernice. Z tohto dôvodu mal za to, že v prípade žalobcu sa uplatní priamo čl. 6 písm. b) smernice a pracovný čas sa musí posudzovať v rámci jednotlivých sedemdňových období. Žalobca v tejto súvislosti uviedol, že súd prvej inštancie pôsobil zmätočne aj tým, že na rôznych miestach svojho rozhodnutia operoval raz s trojročným obdobím, inokedy so šesťmesačným obdobím a inde s krátkymi týždennými či štvortýždňovými úsekmi, pričom sám v odôvodnení rozsudku priznal, že pravidlo o maximálnom priemernom pracovnom čase pre každé obdobie siedmich dní vrátane nadčasov sa bude uplatňovať bez ohľadu na akokoľvek stanovené referenčné obdobie. Podľa žalobcu to len potvrdzovalo jeho argument, že rozhodujúce sú jednotlivé sedemdňové úseky.

50. Žalobca uviedol, že už v podaní zo dňa 09.02.2024 identifikoval jednotlivé kalendárne týždne, v ktorých došlo k prekročeniu 48-hodinového limitu, pričom podľa neho k tomu dochádzalo pravidelne v takmer každom mesiaci žalovaného trojročného obdobia, niekedy aj viackrát v jednom mesiaci. Poukázal na to, že súd prvej inštancie sám uznal, že za celé žalované obdobie došlo k takémuto prekročeniu najmenej v 39 týždňoch, a preto podľa žalobcu nemohol obstáť záver, že k porušeniu jeho práv vyplývajúcich zo smernice nedošlo. Zdôraznil, že prekročenie limitu 48 hodín v jednotlivých sedemdňových obdobiach je právne relevantné už samo osebe a že na vznik zodpovednosti štátu za porušenie práva Únie nie je rozhodujúca miera tohto prekročenia, ale samotný fakt, že k nemu došlo.

51. Vo vzťahu k vzniku nemajetkovej ujmy žalobca tvrdil, že súd prvej inštancie nesprávne vyhodnotil jeho tvrdenia a výpoveď. Uviedol, že v žalobe aj vo výsluchu podrobne opísal dopady protiprávne rozvrhnutého služobného času na jeho súkromný a rodinný život. Namietal, že súd jeho tvrdenia vôbec riadne nevyhodnotil a nesprávne uzavrel, že ujma nebola preukázaná. Podľa žalobcu bolo už zo samotnej povahy veci zrejmé, že dlhodobé a opakované prekračovanie 48-hodinového týždenného limitu musí mať negatívny dopad na pracovníka a jeho život. Tvrdenie žalovaného a súdu, že žalobca musel konkrétne preukazovať, aké činnosti nemohol vo voľnom čase vykonávať, považoval za neprimerané a v rozpore s realitou. Zároveň namietal, že je právne irelevantné, že služobná pohotovosť bola vykonávaná v noci alebo že žalobca prácu vykonával dobrovoľne a bez toho, aby jej organizáciu predtým namietal, keďže podľa judikatúry Súdneho dvora EÚ nemožno od pracovníka spravodlivo požadovať, aby si u zamestnávateľa vopred vynucoval dodržiavanie svojich práv podľa smernice.

52. Pri právnom posúdení ujmy žalobca zdôraznil, že porušenie čl. 6 písm. b) smernice zasahuje do práva na odpočinok, do súkromného a rodinného života a do práva na ochranu zdravia. Poukázal na to, že podľa preambuly a systematiky smernice je cieľom právnej úpravy zabezpečiť bezpečnosť a ochranu zdravia pracovníkov, primeraný denný a týždenný odpočinok a najvyššiu prípustnú dĺžku pracovného času. Podľa žalobcu z povahy tohto práva vyplýva, že jeho porušenie samo osebe znamená zásah do chránených osobnostných práv pracovníka. Tvrdil, že v jeho prípade išlo o nezvratnú stratu voľného času a času potrebného na regeneráciu, a že práve táto strata času je podstatou ujmy. Zdôraznil, že takýto zásah nemožno primerane odčiniť len konštatovaním porušenia práva, ale je potrebné poskytnúť peňažnú satisfakciu.

53. Pokiaľ išlo o výšku nemajetkovej ujmy, žalobca tvrdil, že v podanej žalobe a v ďalších podaniach zvolil legitímnu a primeranú metodiku výpočtu. Uviedol, že si neuplatňoval náhradu vyčíslenú podľa presného počtu hodín presahujúcich 48-hodinový týždenný limit, ale podľa počtu hodín služobnej pohotovosti, ktoré reálne odslúžil na pracovisku a ktoré mu neboli započítané do služobného času, hoci počas nich bol povinný byť na pracovisku a k dispozícii. Tvrdil, že práve od týchto hodín odvodzoval výšku ujmy, pretože o tento čas prišiel vo vzťahu k svojmu súkromnému a rodinnému životu a k odpočinku. Zároveň uviedol, že jeho metodika zodpovedá rozhodovacej praxi Krajského súdu v Banskej Bystrici. Podľa žalobcu bola žalovaná suma 5.157,25 EUR primeraná rozsahu a dĺžke zásahu, zodpovedala satisfakčnej aj sankčno-preventívnej funkcii nemajetkovej ujmy a nebola premrštená. Zdôraznil, že štát

dlhodobo neurobil nápravu, hoci si musel byť protiprávneho stavu vedomý, že žalovaný v obdobných sporoch nereflektuje ani vlastnú procesnú neúspešnosť a všetkým hasičom paušálne odporuje, a že práve táto absencia sebareflexie a pokračujúce nerešpektovanie smernice opodstatňuje výraznejšiu peňažnú satisfakciu.

54. V závere odvolania žalobca zhrnul, že si v tomto konaní uplatňuje náhradu nemajetkovej ujmy z dôvodu, že počas obdobia od júla 2020 do júna 2023 mu bolo do služobného času nezapočítaných 1 976,03 hodín služobnej pohotovosti, pričom v tomto období opakovane dochádzalo k prekračovaniu maximálneho 48-hodinového priemerného týždenného pracovného času. Tvrdil, že v dôsledku toho prišiel o čas, ktorý by inak mohol venovať rodine, osobným vzťahom, fyzickej a psychickej relaxácii a vlastným aktivitám podľa vlastného uváženia. Uviedol, že išlo o závažný zásah do jeho osobnostných práv a že práve preto sa domáhal primeranej peňažnej satisfakcie.

55. Žalovaný vo svojom vyjadrení k odvolaniu žalobcu uviedol, že sa v plnom rozsahu pridržiaval všetkých svojich doterajších písomných aj ústnych vyjadrení a uviedol, že okresný súd zistil skutkový aj právny stav veci v dostatočnom rozsahu a rozhodol správne, keď žalobu v celom rozsahu zamietol. Stotožnil sa s oboma výrokmi napadnutého rozsudku a považoval ho za náležite odôvodnený, preskúmateľný a vydaný v súlade so zásadami spravodlivého procesu. Uviedol, že žalobca vo svojom odvolaní poukazoval na uznesenie NS SR sp. zn. 8Cdo/89/2025 zo dňa 25.8.2025, ktoré však nerieši otázky, ktoré sú predmetom tohto sporu. Poukázal na to, že je potrebné hľadieť na rozhodnutia súdov celej Slovenskej republiky. Má za to, že súdna prax v najnovších konaniach sa priaznivo vyvíja v prospech žalovaného a okrem iných upriamil pozornosť na jedno z najnovších rozhodnutí KS BB 17Co/87/2024 zo dňa 27.08.2025, v ktorom súd potvrdil rozsudok okresného súdu, nakoľko žalobca nepreukázal, že by mu vznikla nemajetková ujma. Poukázal na to, že Súdny dvor EÚ vyžaduje od vnútroštátnych súdov, aby v prvom rade došlo ku skúmaniu vnútroštátneho právneho poriadku ako celku, a teda, aby došlo k zisteniu, či je možné vyložiť určité ustanovenia v rámci celého právneho poriadku tak, aby tieto reflektovali smernicu a v prípade, ak vnútroštátny súd dospeje k záveru, že nie, tak až do ultima ratio môže konštatovať priamy účinok smernice. Uvedený názor vyplýva, napríklad aj z uznesenia KS BB, skutkovo a právne obdobnej veci, č. k. 14Co/8/2025 zo dňa 15.07.2025. Zároveň uviedol, že čl. 2 smernice je výkladovým, definičným článkom, čo vyplýva aj z jeho názvu, a teda nepriznáva žiadne právo jednotlivcom. Preto nemožno postupovať v zmysle podmienok náhrady škody spôsobenej porušením práva únie. Ako uviedol aj Krajský súd BB, a KS Nitra a aj KS Bratislava, tak fond pracovného času je iba teoretické číslo, ktoré predstavuje počet hodín v rámci mesiaca, s ktorými žalobca disponuje, no tieto nemožno považovať všeobecne sa pracovný čas podľa čl. 2 ods. 1 smernice 2003/88/ES, pretože v sebe jednoznačne zahŕňajú aj hodiny času odpočinku, ktorý sa v zmysle pracovnoprávnych nárokov posudzujú ako služobný čas, keďže (logicky) žalobcovi patrí za nich náhrada mzdy, a to aj napriek tomu, že nejde o pracovný čas ani v zmysle smernice, a ani v zmysle judikatúry Súdneho dvora EÚ. K referenčným obdobiam poukázal na názory KS BB a KS Nitra, že Súdny dvor EÚ požaduje, aby vnútroštátne súdy v zmysle eurokonformného výkladu prihliadli na vnútroštátny právny poriadok ako celok pred tým, ako pristúpia ku konštatovaniu ohľadom priameho účinku, resp. ku konštatovaniu, že určité ustanovenie nepredstavuje transpozíciu určitej časti smernice (C-462/99). Podľa C-254/18 - priemerný pracovný čas sa počítať nie z obdobia 7 dní, ale z období nazývaných „referenčné“ v zmysle všeobecného režimu alebo režimu odchýlky, ak ju možno uplatniť (bod 23). Teda smernica nevyžaduje, aby došlo k rovnomernému rozvrhnutiu počtu pracovných hodín v celom referenčnom období, ale stačí, že ak v určitej časti referenčného obdobia došlo k prekročeniu maximálneho priemerného pracovného času tak, aby v inej časti referenčné obdobia došlo ku kompenzácii, a to spôsobom zníženia počtu pracovných hodín (bod 23). Poukázal na spomenuté názory krajských súdov v BB, Nitre a Bratislave k pracovnému času (KS BB 13Co/97/2024 zo dňa 24.03.2025, 14Co/15/2025, 17Co/126/2024, KS Nitra 11CoPr/5/2025, KS Bratislava 14Co/62/2025. Spomenutým názorom k referenčnému obdobiu poukázal na rozhodnutia krajských súdov v BB a Nitre, ako napr.: KS BB 13Co/97/2024, 14Co/8/2025, 14Co/15/2025, 16Co/27/2024, KS Nitra 11CoPr/5/2025, KS BB 17Co/87/2024. K nemajetkovej ujme žalovaný poukázal na to, že žalobca vo svojom odvolaní na str. 35 uviedol, že v dôsledku porušenia práva EÚ Slovenskou republikou dochádzalo u žalobcu v žalovanom období k výkonu práce nad maximálny smernicou stanovený limit, v príčinnej súvislosti s čím došlo u žalobcu k zásahu do jeho práva na odpočinok, na súkromný a rodinný život, či mu vznikla nemajetková ujma. Ďalej žalobca poukazoval na svoju žalobu a výpoveď, v ktorej uviedol svoje rodinné okolnosti, ktoré nesúvisia s predmetom tohto sporu (že sa rozviedol a musí sa starať o 3 maloleté deti, že sa musel starať o svoju nevládnu staršiu mamu), čo predstavuje ujmu, ktorá mu mala vzniknúť

v súvislosti s predmetom tohto sporu. Ďalej poukázal na to, že sa nadýchal splodín v minulosti pri požiari, v dôsledku toho sa mu oslabil, resp. stratil čuch, čo spájal s vyčerpaním a nedostatkom odpočinku, ktoré tvrdenia sú ničím neopodstatnené, nakoľko nadýchanie sa týchto plodín súviselo najmä s charakterom práce a súvisia s jeho povolaním. Žalovaný má za to, že žalobca nepreukázal ujmu, ktorá mu mala byť spôsobená, a teda neuniesol dôkazné bremeno (KS Bratislava právne a skutkovo totožná vec sp. zn. 14Co/62/2025 zo dňa 19.08.2025). Uviedol, že posúdenie splnenia tejto podmienky musí vychádzať z jednotlivých okolností a celkovej povahy konkrétneho prípadu (uznesenie ÚS SR sp. zn. III. ÚS 154/2011 z 13.04.2011). Objektívnym kritériom posúdenia dôvodnosti priznania náhrady nemajetkovej ujmy je zistenie okolností, za ktorých došlo k porušeniu práva, intenzity, trvania, dopadu a následkov zásahu, pričom nerozhodujú subjektívne pocity (uznesenia NS SR sp. zn. 3Cdo/224/2018 zo dňa 17.01.2019). Z uvedených dôvodov navrhol žalovaný rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdiť.

56. Žalobca vo svojej odvolacej replike uviedol, že naďalej trvá na podanom odvolaní, ktoré považuje za dôvodne podané a žiada mu vyhovieť tak, že krajský súd zmení rozsudok okresného súdu, resp. rozsudok zruší a vráti vec okresnému súdu na ďalšie konanie. S vyjadrením žalovaného nesúhlasil. Uviedol, že žalobca poukázal minimálne na 31 rozhodnutí KS BB, a to aj niektoré z roku 2025, ktorý obdobným spôsobom rozhoduje v prípade žalôb hasičov ohľadne požadovaných nemajetkových ujm, dokonca aj na rozhodnutie NS SR 8Cdo/89/2025 zo dňa 25.08.2025, ktorým došlo k odmietnutiu dovolania žalovaného. Okresný súd sa tak nemohol v posudzovanej veci odkloniť od tejto ustálenej rozhodovacej praxe. Neobstojí preto ani hŕstka, zopár rozhodnutí odvolacích súdov v predmetnej problematike priznávania nemajetkových ujem hasičom, na ktoré poukázal žalovaný v rámci svojho vyjadrenia, nakoľko tieto nezohľadňujú jednak drvivú väčšinu rozhodnutí odvolacích súdov naprieč celou SR, ale najmä aj tunajšieho odvolacieho súdu KS BB. Za najpodstatnejší pre posudzovanú vec považoval fakt, na ktorý žalobca poukazoval už v podanom odvolaní, a to, že okresný súd bol viazaný v rámci tzv. kasačnej záväznosti zrušujúcim uznesením odvolacieho súdu. Okresný súd sa tak mal vyvarovať svojvôle a mal sa riadiť kasačným, zrušujúcim rozhodnutím odvolacieho súdu. Ak okresný súd v odôvodnení svojho rozhodnutia naznačuje, že by sa malo jednať o individuálny pracovnoprávny spor, aj v tomto smere považoval žalobca rozhodnutie za nesprávne a poukázal na obdobné veci vedené na okresnom súde a rozhodnutie KS BB, kde bolo konštatované, že nejde o individuálny pracovnoprávny spor (napr. 17NcC/6/2022). K referenčným obdobiam, k čomu smeruje prevažná časť argumentácie žalovaného, jeho vyjadrení k odvolaniu žalobcu, žalobca poukázal na zrušujúce uznesenie KS BB sp. zn. 13Co/49/2024 zo dňa 23.05.2025, ktorý bode 13.2 uviedol, že z hľadiska posudzovaného sporu čl. 6 písm. b) smernice 2003/88/ES jednoznačne stanovuje, že priemerný pracovný čas pre každé obdobie siedmych dní vrátane nadčasov neprekročí 48 hodín“. Poukázal tiež na rozhodnutie KS BB 15Co/67/2024, a to konkrétne na bod 72. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, 15Co/110/2024 - 207 zo dňa 28.05.2025 v bode 70. odôvodnenia, 15Co/87/2024 zo dňa 14.05.2025, z ktorých vyplýva, že referenčné obdobie nebolo stanovené SR a je potrebné pre každé obdobie 7 dní prepočítavať, či za toto obdobie nedošlo k prekročeniu 48 hodín pracovného času. Nič na tom nemení ani poukaz žalovaného na dve rozhodnutia SD EÚ, a to konkrétne na prvú vec C-30/98, kde sa v bode 70. nestanovuje presné referenčné obdobie, aké je potrebné použiť, a navyše sa týkalo výkladu ešte predchádzajúcej smernice EÚ č. 93/104. Čo sa týka druhého odkazu SD EÚ C-254/18, toto naopak oproti SR, Francúzska republika mala vo svojom vnútroštátnom právnom predpise upravené referenčné obdobie, avšak toto bolo upravené takzvane pružne, nie pevne, a tam vyslovené prejudiciálne otázky sa týkali len stanovenia začiatku a konca plynutia referenčného obdobia, čo je pre posudzovanú vec bez akéhokoľvek právneho významu. Podstatné je rozhodnutie SD EÚ C-254/18 - bod 32. odôvodnenia rozhodnutia. Požadovanú náhradu nemajetkovej ujmy žalobca považuje za primeranú. Nemajetkovú ujmu nie je ani podľa žalobcu možné nahradiť inak, pretože uplynutý čas žalobca nemôže stráviť inak (ide o nezvrátiteľný stav). Žalobca počas trojročného žalovaného obdobia odpracoval ním definovaný počet hodín služobnej pohotovosti, ktorá mu nebola započítaná do pracovného času, čo predstavuje nemajetkovú ujmu. Uvedený čas žalobca nemohol venovať rodine, priateľom, osobným záľubám, regenerácii či odpočinku. Uviedol, že je potrebné poukázať na cieľ súvisiacej smernice 89/391/EHS, najmä na znenie čl. 2 ods. 1 tejto smernice, v zmysle, ktorého rozsah pôsobnosti tejto smernice je nutné chápať širšie. Podľa judikatúry súdneho dvora (vec Francovich, spoločná veci C-6/90 a C-9/90) má jednotlivec nárok na náhradu škody od členského štátu, ktorý nedodržiava právne predpisy únie. Pri určovaní sumy nemajetkovej ujmy musia všeobecné súdy zohľadňovať svoju vlastnú rozhodovaciu činnosť a v súlade s princípom rovnosti rozhodovať v porovnateľných veciach rovnako tak, aby existoval vzťah priamej úmernosti medzi závažnosťou ujmy a výškou priznanej náhrady.

57. Žalovaný vo svojej odvolacej duplike uviedol, že sa pridržiava svojich doterajších písomných podaní, najmä vyjadrenia k odvolaniu zo dňa 16.10.2025 a zároveň aj svojich ústnych prednesov, v plnom rozsahu. Žalobca neuvádza žiadne nové skutočnosti, pričom opätovne sa odvoláva na uznesenie NS SR sp. zn. 8Cdo/89/2025 zo dňa 25.8.2025, ktorým síce došlo k odmietnutiu dovolania žalovaného, ale v tomto dovolacom konaní sa riešila nemajetková ujma a dokazovanie, pričom sa neriešila problematika transpozície, referenčných období a pracovného času. Nejedná sa o žiadnu ustálenú rozhodovaciu prax, nakoľko existuje množstvo rozhodnutí v obdobných konaniach, ktoré sú rozhodnuté v prospech žalovaného. Žalovaný má za to, že jednotlivé spory nemožno stotožňovať, nakoľko v každom obdobnom spore (hasiča) je potrebné určiť, či došlo k prekročeniu priemerného týždenného pracovného času v referenčnom období dlhom 6 mesiacov a až následne určiť, či došlo k ujme na žalobcových právach, resp., či žalobcovi vznikla ujma a v akej oblasti života ju pociťuje. Žalobca v tomto konaní doposiaľ nepreukázal zásah do súkromného, rodinného života či neoprávnený zásah, ktorý by sa odrazil, napríklad v medziľudských vzťahoch, či v nepriaznivosti zdravotného stavu v príčinnej súvislosti s výkonom povolania v takej značnej miere, ktorá by odôvodňovala výšku požadovanej sumy žalobcom. Okresný súd správne v bode 33. uviedol, že právo na náhradu nemajetkovej ujmy nevzniká iba z titulu nesprávnej transpozície smernice.

58. Krajský súd, ako súd odvolací, preskúmal vec podľa § 379, § 380 ods. 1, 2 CSP a bez nariadenia pojednávania podľa § 385 ods. 1 (a contrario) CSP rozsudok okresného súdu podľa § 388 CSP zmenil.

59. Podľa § 388 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zmení, ak nie sú splnené podmienky pre jeho potvrdenie, ani na jeho zrušenie.

60. K zmene napadnutého rozhodnutia dochádza predovšetkým vtedy, ak súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, prípadne vtedy, ak súd prvej inštancie síce správne zistil skutkový stav, ale dospel k nesprávnym právnym záverom.

61. Krajský súd ako súd odvolací preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie v rozsahu podaného odvolania, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu je čiastočne dôvodné. Napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie preto podľa § 388 Civilného sporového poriadku zmenil tak, že žalobe čiastočne vyhovel.

62. Odvolací súd vo svojom zrušujúcom uznesení v danej veci uviedol dostatočne konkrétne, v čom prvé rozhodnutie nebolo správne, a keďže došlo k zamietnutiu žaloby, odvolací súd vyslovil konkrétne, pre prvoinštančný súd záväzné závery, tak ohľadom skutkových zistení a dôkazov, ako aj k nedostatkom vo vzťahu k právnemu posúdeniu, ktoré malo základ nie v nedostatku vykonaného dokazovania, nie v zisteniach, ale vo vzťahu k tomu, ako súd s takto zistenými skutočnosťami naložil, ako ich chápal a vyložil, resp. akú metodiku pri výklade zvolil. Odvolací súd dostatočne uviedol, že došlo nielen k nesprávnemu právnemu posúdeniu v zásadných otázkach, ale aj odňatiu práva na spravodlivý proces, čo dostatočne a správne v odvolaní namietal žalobca. Už v prvom svojom rozhodnutí okresný súd dospel k nesprávnemu záveru, že došlo k správnej transpozícii danej smernice, čo nie je pravda. Odvolací súd poukázal na položenú prioritnú otázku na písomné zodpovedanie (P-002222/2023) Európskej komisii v zmysle čl. 138 rokovacieho poriadku zo dňa 17. júla 2023: „Uplatňovanie smernice Európskeho parlamentu a rady 2003/88/ES zo 4. 11. 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (ďalej len „smernica“) potvrdil Súdny dvor EÚ vo veci C 429/09 G. Fuß, keď uviedol, že pracovná pohotovosť hasičov spolu s ich riadnym pracovným časom nesmie prekročiť maximálny pracovný čas 48 hodín týždenne. Zákon č. 315/2001 Z. z. o hasičskom a záchrannom zbore (ďalej len "zákon") v § 86 ods. 2 dovoľuje rozvrhnúť služobný čas na 17 hodín výkonu služby a 7 hodín určenej služobnej pohotovosti v mieste výkonu služby, ktorá sa nezarátava do služobného času, čím dochádza k porušovaniu článku 6 písm. b) smernice. Právo Únie tak bráni vnútroštátnej právnej úprave prekročiť týždennú hranicu upravenú v článku 6 písm. b.) uvedenej smernice. V prílohe č. 4 bod 6 zákona sa uvádza, že do jeho znenia bola prebratá smernica. Zo zákona však nevyplýva, že služobná pohotovosť hasičov je súčasťou ich pracovného času. Práve v tom spočíva rozpor s právom Únie. 1)Plánuje Komisia v prípade zistenia porušenia práv hasičov zaslať Slovensku formálnu výzvu so žiadosťou o ďalšie informácie ? 2)Ak Komisia dospeje k záveru, že si Slovensko neplní povinnosti vyplývajúce z práva EÚ, plánuje mu adresovať formálnu žiadosť o dodržiavanie práva EÚ ?“

63. Odvolací súd vyslovil jednoznačný záver, že došlo k nesprávnej transpozícii danej smernice do zákona o HaZZ, tiež z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia referenčného obdobia, pričom prikázal súdu prvej inštancie v ďalšom konaní: 1) doplniť dokazovanie na účely identifikácie týždňov s prekročením 48-hodinového pracovného limitu vrátane pohotovosti, 2) zohľadniť účinky pohotovosti na pracovisku z hľadiska ich zásahu do osobnostných práv žalobcu, c) právne vec posúdiť s ohľadom na čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES, judikatúru SDEÚ a vnútroštátne ústavné štandardy, 3) uplatniť kritériá proporcionality podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka pri určení výšky náhrady, 4) zohľadniť judikatúru Krajského súdu v Banskej Bystrici, 5) pri rozhodovaní o úrokoch z omeškania vychádzať z právneho názoru, že povinnosť plniť vzniká až rozhodnutím súdu, a že omeškanie je možné až po márnom uplynutí lehoty stanovenej týmto rozhodnutím, 6) rozhodnúť o trovách celého konania.

64. Súd prvej inštancie ďalšie dokazovanie nevykonal, vo veci síce nariadil pojednávanie, na ktorom po jeho otvorení v krátkom čase vyhlásil rovnaký rozsudok, ktorý stručne ústne odôvodnil s poukazom na svoj predchádzajúci rozsudok. V písomnom vyhotovení však čiastočne napravil pochybenia, keď na základe vykonaného dokazovania špecifikoval týždne s prekročením 48-hodinového pracovného limitu vrátane pohotovosti. Zvolil však pre posúdenie iný náhľad pre posúdenie nároku, pričom v podstatných otázkach nerešpektoval vyslovený záväzný názor odvolacieho súdu.

65. Odvolací súd pri svojom rozhodovaní vychádzal zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie, ktorý považoval v rozhodujúcich častiach za dostatočne zistený, pričom nebolo potrebné dokazovanie dopĺňať ani opakovať. Zo spisu vyplýva, že súd prvej inštancie vykonal rozsiahle listinné dokazovanie, oboznámil sa s výplatnými páskami, plánmi služieb, kolektívnymi zmluvami a vypočul žalobcu ako stranu sporu. Zároveň zo spisu nevyplýva existencia ďalších rozhodujúcich dôkazných návrhov, ktoré by bolo potrebné zopakovať alebo doplniť odvolacím súdom. Podstatné skutkové okolnosti sú medzi stranami v rozhodujúcej miere zrejmé a spor sa sústreďuje predovšetkým na ich právne posúdenie, na výklad smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES, na otázku následkov jej nesprávnej transpozície do právneho poriadku Slovenskej republiky vo vzťahu k príslušníkom Hasičského a záchranného zboru, na význam služobnej pohotovosti v mieste výkonu štátnej služby a na právne následky opakovaného prekračovania maximálneho pracovného času z hľadiska ochrany osobnosti žalobcu. Za tohto stavu odvolací súd nenašiel dôvod na nariadenie pojednávania, keďže rozhodnutie bolo možné prijať na podklade doteraz vykonaného dokazovania a právneho posúdenia veci.

Predmet konania a podstata sporu

66. Predmetom konania bol nárok žalobcu na zaplatenie nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 5.157,25 EUR s príslušenstvom, ktorú žalobca odvodzoval od porušenia jeho práv vyplývajúcich z práva Európskej únie, konkrétne z článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES o niektorých aspektoch organizácie pracovného času. Žalobca tvrdil, že ako príslušník Hasičského a záchranného zboru vykonával štátnu službu v režime 24-hodinových služieb, v rámci ktorých po 17-hodinovom, neskôr 16-hodinovom úseku výkonu štátnej služby zotrvával na pracovisku ešte ďalších 7, resp. 8 hodín v režime služobnej pohotovosti v mieste výkonu štátnej služby, pričom tento čas sa mu nezapočítaval do služobného času tak, ako to vyžaduje európske právo. Tvrdil, že v dôsledku tejto právnej úpravy a aplikačnej praxe opakovane dochádzalo k prekračovaniu maximálneho týždenného pracovného času, čím bol ukrátený o voľný čas, ktorý by inak mohol venovať rozvíjaniu osobných, rodinných a priateľských vzťahov a fyzickej a psychickej relaxácii. Nemajetkovú ujmu vyčíslil spôsobom, ktorý považoval za primeraný charakteru zásahu, a to s použitím analógie rozdielu medzi náhradou za určenú služobnú pohotovosť a náhradou za nariadenú služobnú pohotovosť. Odvolací súd zdôrazňuje, že výšku nároku žalobca odvodzoval v rozsahu ktorá má byť ekvivalentom 1 976,03 hodín služobnej pohotovosti za obdobie 36 mesiacov od júla 2020 do júna 2023, ktorá žalobcovi nemala byť započítaná do pracovného času. Teda za všetky hodiny služobnej povinnosti, nielen tých hodín, ktoré predstavujú skutočný zásah do ním žalovaného práva, teda výkonu služobnej pohotovosti nad rámec 48-hodinového priemerného sedemdňového služobného času žalobcu.

67. Žalovaný od počiatku sporu namietal nedostatok dôvodnosti žaloby. Tvrdil, že smernica bola do právneho poriadku Slovenskej republiky transponovaná správne, že na služobný pomer žalobcu sa vzťahujú osobitosti právnej úpravy podľa zákona č. 315/2001 Z. z., že žalobca nepreukázal

vznik žiadnej verifikovateľnej škody ani nemajetkovej ujmy a že jeho výpočet uplatneného nároku je v podstate pokusom domôcť sa neprípustnou cestou mzdového doplatku za služobnú pohotovosť. Namietal tiež, že rozhodujúce je posúdenie priemerného pracovného času v referenčných obdobiach, nie v jednotlivých týždňoch izolovane, a že pri správnej metodike k porušeniu limitu 48 hodín nedošlo.

Právomoc súdu a povaha uplatneného nároku

68. Odvolací súd sa najprv zaoberal otázkou právomoci súdu a povahou uplatneného nároku. V tomto smere sa nestotožnil s úvahami, ktoré by spor približovali k individuálnemu pracovnému sporu o mzdový nárok. Žalobca sa v konaní nedomáhal doplatenia služobného príjmu ani zložiek odmeňovania podľa zákona č. 315/2001 Z. z. Nežiadal zaplatenie odmeny za služobnú pohotovosť v inej výške, než stanovuje zákon, ani sa nedomáhal súdneho určenia, že mu zamestnávateľ mal za určité hodiny vyplatiť inú tarifnú zložku. Uplatnil nárok na náhradu nemajetkovej ujmy voči štátu z titulu porušenia práva Európskej únie, pričom spôsob vyčíslenia žalovanej sumy použil iba ako prostriedok primeraného kvantifikovania satisfakcie, hoci v danom prípade, ako je uvedené v bode 96 tohto odôvodnenia, časť uplatneného nároku, teda za hodiny, ktoré neboli odpracované nad limit, predstavujú v podstate náhradu skôr za to, že odpracované hodiny, hoci v rámci limitu, neboli zahrnuté do riadneho pracovného času.

69. Takto formulovaný nárok je nárokom súkromnoprávnej povahy a patrí do právomoci všeobecných súdov. Ustálená judikatúra Súdneho dvora Európskej únie vychádza zo zásady, že členský štát je povinný nahradiť škodu spôsobenú jednotlivcovi porušením práva Únie, ktoré mu možno pripísať, pričom procesné formy a nástroje ochrany sú ponechané vnútroštátnemu právu pri rešpektovaní zásad ekvivalencie a efektivity. Táto zásada vyplýva už z rozhodnutí Francovich a Bonifaci, ako aj z neskoršej judikatúry Brasserie du Pecheur a Factortame, a bola aplikovaná aj vo veciach týkajúcich sa maximálneho týždenného pracovného času hasičov. Vnútroštátny súd je preto oprávnený a povinný posúdiť, či došlo k porušeniu práva Európskej únie, či toto porušenie zasiahlo do práv jednotlivca a aká forma satisfakcie je podľa vnútroštátneho práva primeraná. Takéto posúdenie patrí všeobecným súdom. Na tejto povahe nároku nič nemení ani to, že žalobca použil pri vyčíslení sumy pomocné ekonomické kritérium odvodzované od výšky náhrady za služobnú pohotovosť. Z toho nemožno vyvodiť, že by predmetom sporu bol mzdový nárok.

70. Spor o náhradu škody z dôvodu porušenia úniového práva patrí do právomoci súdu, pretože v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky neexistuje žiadny iný orgán ako všeobecný súd v civilnom sporovom konaní, ktorý by mal právomoc rozhodnúť o predmete tohto sporu. Súd poukazuje na čl. 1 CSP podľa ktorého spory vyplývajúce z ohrozenia alebo porušenia subjektívnych práv prejednáva a rozhoduje nezávislý a nestranný súd, ak taká právomoc nie je zákonom zverená inému orgánu.

Pasívna legitimácia žalovaného

71. Ako zo znenia článku 29 Smernice: „Táto smernica je adresovaná členským štátom.“ Žalovaný ako členský štát Európskej únie a adresát Smernice po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie je zodpovedný za prijatie všetkých opatrení legislatívnej a aj faktickej povahy s cieľom dosiahnutia účelu Smernice. V prípade, že si štát túto povinnosť neplní, je zodpovedný aj za nesprávnu aplikáciu Smernice, pokiaľ k nesprávnej aplikácii Smernice došlo v dôsledku jej nesprávneho prebratia resp. neprebratia do právneho poriadku Slovenskej republiky. Nakoľko Smernica je určená štátu, teda žalovanému, ktorý zodpovedá za jej správne prebratie, v spore o náhradu škody spôsobenej nesprávnym prebratím (resp. neprebratím) tejto Smernice je potom nepochybne pasívne vecne legitimovaný štát - žalovaný. Zásada zodpovednosti členského štátu za škodu spôsobenú jednotlivcovi, ktoré sú mu pripísateľné, je súčasťou systému zmlúv, na ktorých je Európska únia založená. Uplatnenie podmienok dovoľujúcich konštatovať zodpovednosť členských štátov za škody spôsobené jednotlivcom porušením únioového práva musia vnútroštátne súdy v zásade vykonať podľa usmernení Súdneho dvora na ich vykonanie. V tomto smere je predovšetkým potrebné zdôrazniť, že v súlade s judikatúrou Súdneho dvora môže náhradu takejto škody spôsobenej jednotlivcovi zabezpečiť nielen verejnoprávny subjekt, ale aj priamo štát, pričom únioové právo nijako nebráni ani tomu, aby mohla zodpovednosť verejnoprávneho subjektu za škodu spôsobenú jednotlivcovi vzniknúť popri zodpovednosti, ktorú má samotný členský štát. Keďže žalobou uplatnený nárok na náhradu škody má svoj základ v porušení práva vyplývajúceho zo Smernice, ku ktorému došlo v čase, keď vykonával služobný pomer k štátu, je aj z tohto hľadiska pasívne vecne legitimovaným štát

(t. j. žalovaný), nie štátny orgán, ktorý v mene štátu konal, pretože v takýchto prípadoch za konanie štátneho orgánu taktiež zodpovedá štát. V týchto súvislostiach zároveň poukazuje aj na ďalšiu ustálenú rozhodovaciu prax Súdneho dvora.

72. Nedôvodná je aj obrana žalovaného založená na nedostatku pasívnej legitimácie. V konaní je žalovaným Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. Ak je tvrdeným porušovateľom práva Európskej únie samotný štát, a to v dôsledku nesprávnej alebo neúplnej transpozície smernice do vnútroštátneho právneho poriadku, potom zodpovedným subjektom je štát ako taký, nie jednotlivý služobný úrad alebo organizačná zložka štátu. Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky v tomto konaní nevystupuje ako samostatný hmotnoprávny dlžník, ale ako orgán oprávnený konať v mene štátu v oblasti, do ktorej spor patrí. Aj v tomto smere je právna obrana žalovaného nedôvodná.

73. V rozsudku C-224/01 zo dňa 30.09.2003 vo veci Köbler, Súdny dvor judikoval: Vopred je potrebné poukázať na to, že Súdny dvor už rozhodol, že zásada zodpovednosti členského štátu za škody vzniknuté jednotlivcovi porušením práva Spoločenstva zo strany štátu vyplýva z podstaty Zmluvy (rozsudky z 19. novembra 1991, Francovich a i., C-6/90 a C-9/90, Zb. s. I-5357, bod 35; Brasseriedu pecheur a Factortame, už citovaný, bod 31; z 26. marca 1996, British Telecommunications, C-392/93,Zb. s. I-1631, bod 38; z 23. mája 1996, Hedley Lomas, C-5/94, Zb. s. I-2553, bod 24; z 8. októbra 1996,Dillenkofer a i., C-178/94, C-179/94 a C-188/94 až C-190/94, Zb. s. I-4845, bod 20; z 2. apríla 1998,Norbrook Laboratories, C-127/95, Zb. s. I-1531, bod 106, a Haim, už citovaný, bod 26).31. Súdny dvor ďalej rozhodol, že táto zásada platí pre každé porušenie práva Spoločenstva zo strany členského štátu nezávisle od toho, ktorý orgán členského štátu sa svojím konaním alebo opomenutím nedodržania dopustil (rozsudky Brasserie du pecheur a Factortame, už citovaný, bod 32; z 1. júna 1999,Konle, C-302/97, Zb. s. I-3099, bod 62 a Haim,. V medzinárodnom práve verejnom sa štát, ktorému vznikne zodpovednosť za porušenie medzinárodného záväzku, posudzuje ako jeden celok bez toho, aby bolo rozlišované, či porušenie, na základe ktorého vznikla škoda, možno pripísať zákonodarnej, súdnej či výkonnej moci. To isté musí o to viac platiť v právnom poriadku Spoločenstva, keďže všetky orgány štátu vrátane zákonodarnej moci musia pri plnení ich úloh rešpektovať normy stanovené právom Spoločenstva, ktoré priamo upravujú postavenie jednotlivca (rozsudok Brasserie du pecheur a Factortame

Miestna príslušnosť

74. Odvolací súd sa stotožnil so záverom, že na prejednanie veci bol miestne príslušný Okresný súd Rimavská Sobota. Žalobca vykonával štátnu službu na hasičskej stanici v D., teda v obvode tohto súdu. Miestom, kde mala vznikať ujma a kde dochádzalo k tvrdenému porušovaniu jeho práv, bolo práve miesto výkonu štátnej služby. Preto je daná miestna príslušnosť aj podľa pravidla o mieste, kde nastala skutočnosť zakladajúca uplatnené právo.

Pôsobnosť smernice 2003/88/ES na žalobcu

75. Jednou zo základných obranných línií žalovaného bolo tvrdenie, že služobný pomer žalobcu nespadá do pôsobnosti smernice 2003/88/ES, prípadne že sa naň vzťahujú výnimky z jej pôsobnosti. S týmto záverom sa odvolací súd nestotožnil.

76. Judikatúra Súdneho dvora Európskej únie je v tejto otázke dlhodobo jednoznačná. Žalobca na ňu dostatočne poukázal jednak počas konania, ale aj v odvolaní. Výnimky z pôsobnosti smernice sa vykladajú reštriktívne a nevzťahujú sa na činnosť hasičov ako takú, ale iba na mimoriadne situácie takej závažnosti a rozsahu, pri ktorých by uplatnenie pravidiel o organizácii pracovného času bolo objektívne nezlučiteľné s potrebou ochrany verejnej bezpečnosti. Na obvyklý výkon činnosti profesionálnych hasičov sa smernica vzťahuje. Potvrdzujú to rozhodnutia Súdneho dvora vo veciach Pfeiffer, Jaeger, Dellas, Personalrat der Feuerwehr Hamburg, Fuß, Matzak, ako aj neskoršia judikatúra k pohotovosti na pracovisku a jej kvalifikácii ako pracovného času. Súdny dvor výslovne judikoval, že činnosti vykonávané zásahovými silami verejnej hasičskej služby za obvyklých podmienok patria do pôsobnosti smernice a že maximálny týždenný pracovný čas vrátane pohotovosti na pracovisku nesmie presiahnuť limit vyplývajúci z článku 6 smernice. Skutočnosť, že zásahy hasičov sú svojou povahou nepredvídateľné, sama osebe nepostačuje na vylúčenie pôsobnosti smernice. Výnimka prichádza do úvahy len pri

osobitne vážnych a rozsiahlych situáciách. Takéto okolnosti však v posudzovanom prípade tvrdené ani preukázané neboli.

77. Skutočnosť, že komunitárne právo má prednosť pred vnútroštátnou úpravou a vnútroštátna úprava nesmie byť v rozpore s komunitárnym právom vyplýva z konštantnej judikatúry Súdneho dvora Európskej únie (ďalej aj „Súdny dvor“). Povinnosť aplikácie komunitárneho práva Súdny dvor po prvý krát vysvetlil v rozsudku C-106/77 zo dňa 09.03.1978 vo veci Simmenthal, v ktorom Súdny dvor riešil aj dôsledky priamej aplikovateľnosti ustanovení komunitárneho práva v prípade, ak vnútroštátna norma bola v rozpore s komunitárnym právom. S poukazom na citované časti rozsudku Súdneho dvora vo veci Simmenthal považujem za nepochybné, že právne predpisy Európskej únie (t. j. úniové právo) majú priamy účinok a ako také majú prednosť pred vnútroštátnou právnou úpravou, pričom v prípade kolízie medzi vnútroštátnou právnou úpravou a komunitárnym právom sú súdy každého členského štátu Európskej únie, teda aj súdy Slovenskej republiky, povinné aplikovať normu úniového práva. V nadväznosti na vyššie uvedenú argumentáciu o priamej aplikovateľnosti a účinku komunitárneho práva je v okolnostiach tohto prípadu potrebné poukázať na rozsudok Súdneho dvora C-429/09 zo dňa 25.11.2010 vo veci Günter Fuß. V tomto rozsudku sa Súdny dvor zaoberal práve otázkou výkladu Smernice v súvislosti s porušením článku 6 Smernice, ktorý ustanovuje maximálny týždenný pracovný čas. Tu je ďalej potrebné zdôrazniť, že v uvedenej veci ide o rozhodnutie Súdneho dvora týkajúce sa pracovníka, ktorý bol ako hasič zamestnaný v rámci zásahovej služby spadajúcej do verejného sektora a jeho rozpis služieb (pracovných zmien) stanovoval priemerne 54 hodín týždenne a zahŕňal 24-hodinové zmeny, pričom každá takáto 24 hodinová zmena, v rámci ktorej musel byť hasič prítomný na pracovisku, pozostáva z aktívnej služby a pohotovostnej služby, ktorá môže byť prerušená zásahovou činnosťou. Ide teda v zásade o skutkovo a právne identickú vec, aká je predmetom tohto sporu. Z citovaného rozsudku Súdneho dvora vo veci Günter Fuß jednoznačne vyplýva, že článok 6 písm. b) Smernice má priamy účinok a teda priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Z uvedeného zároveň nepochybne vyplýva, že aj má právo dovolávať sa práv vyplývajúcich zo Smernice pred tunajším vnútroštátnym súdom. Právna úprava garantujúca mu práva podľa Smernice, má prednosť pred vnútroštátnou právnou úpravou vyplývajúcou zo zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore. Z vyššie uvedenej zásady prednosti a priamej aplikovateľnosti komunitárneho práva pre tento konkrétny prípad vyplýva, že ustanovenia ZoHaZZ by mali byť v súlade so Smernicou (keďže smernica by mala byť úplne a správne implementovaná tak, aby boli dosahované ciele sledované smernicou),pričom v prípade existencie rozporu medzi ustanoveniami ZoHaZZ a Smernicou má prednosť Smernica ako právny predpis vyššej právnej sily.

Nesprávna transpozícia smernice do právneho poriadku Slovenskej republiky

78. Odvolací súd považoval za rozhodujúce, že v žalovanom období právna úprava zákona č. 315/2001 Z. z. výslovne neustanovovala pre príslušníkov Hasičského a záchranného zboru maximálny priemerný týždenný služobný čas v rozsahu 48 hodín vrátane služobnej pohotovosti v mieste výkonu štátnej služby a neobsahovala ani mechanizmus, ktorý by takému prekračovaniu účinne bránil. Nemožno sa uspokojiť so všeobecným odkazom na § 85 ods. 9 Zákonníka práce, pretože tento sa na služobný pomer príslušníkov HaZZ neuplatňoval priamo v rozsahu, ktorý by riešil osobitnú otázku započítania služobnej pohotovosti v mieste výkonu štátnej služby do limitu priemerného týždenného pracovného času. Právna úprava služobného času a služobnej pohotovosti v zákone č. 315/2001 Z. z. bola koncipovaná tak, že umožňovala výkon 24-hodinovej služby pozostávajúcej z aktívneho výkonu štátnej služby a bezprostredne nadväzujúcej služobnej pohotovosti na pracovisku, avšak bez toho, aby explicitne zabezpečila, že celkový čas tejto prítomnosti na pracovisku bude pre účely limitu maximálneho týždenného pracovného času vždy plne zohľadnený. Odvolací súd dopĺňa, že súd prvej inštancie vychádzal z toho, že Zákonník práce pri danom výklade možno použiť, s čím sa odvolací súd nestotožňuje.

79. Relevantná je aj neskoršia vnútroštátna legislatívna reakcia. Vládny návrh novely zákona č. 315/2001 Z. z. výslovne uviedol, že sa ním reaguje na prebiehajúce súdne spory príslušníkov Hasičského a záchranného zboru v súvislosti s prekračovaním 48-hodinového priemerného týždenného služobného času, ktoré vznikajú preto, že sa do tohto limitu nezarátava služobná pohotovosť v mieste výkonu štátnej služby, „ako to vyžaduje európska legislatíva“, a návrh zároveň výslovne ustanovil, že priemerný týždenný služobný čas vrátane nadčasu a služobnej pohotovosti v mieste výkonu štátnej služby nesmie prekročiť 48 hodín. Táto novela bola prijatá ako zákon č. 179/2025 Z. z. s účinnosťou od 1. júla 2025.

Dôvodová správa teda sama potvrdzuje, že predchádzajúca úprava bola v tejto časti deficitná a že služobná pohotovosť v mieste výkonu štátnej služby sa mala do limitu započítavať.

80. Aj napriek prijatej novele, ktorá v čase rozhodovania prvoinštančného súdu už platila a z dôvodovej správy vyplýva aj konkrétny dôvod jej prijatia, tento na ňu neprihliadal a zotrval na nesprávnom názore, že došlo k správnej transpozícii uvedenej smernice.

81. Tento následný legislatívny vývoj síce sám osebe nerozhoduje o dôvodnosti nároku za minulé obdobie, je však významným interpretačným argumentom. Potvrdzuje totiž, že žalobca v spornom období neargumentoval arbitrárne, ale poukazoval na reálny nesúlad medzi vnútroštátnou úpravou a požiadavkami práva Európskej únie, ktorý zákonodarca následne výslovne odstránil.

Význam služobnej pohotovosti v mieste výkonu štátnej služby

82. Odvolací súd považuje za rozhodujúce zdôrazniť, že predmetom sporu nie je otázka odmeňovania služobnej pohotovosti, ale jej právneho významu pre účely maximálneho pracovného času a pre posúdenie zásahu do osobnostných práv žalobcu.

83. V zmysle ustálenej judikatúry Súdneho dvora Európskej únie je čas, počas ktorého pracovník musí byť fyzicky prítomný na pracovisku a byť k dispozícii zamestnávateľovi, pracovným časom v plnom rozsahu, a to bez ohľadu na to, či počas celého tohto času vykonáva aktívnu činnosť. Súdny dvor zároveň opakovane uviedol, že definíciu pojmu pracovný čas členské štáty nemôžu zúžiť vnútroštátnou právnou úpravou ani ponechať v platnosti menej priaznivú definíciu, než vyplýva z článku 2 smernice. Tento záver bol znovu pripomenutý aj v dôvodovej správe k novele zákona č. 315/2001 Z. z., ktorá odkazuje na rozsudok vo veci Matzak a výslovne konštatuje, že služobná pohotovosť v mieste výkonu štátnej služby sa má do limitu započítavať.

84. Z rozsudku Súdneho dvora vo veci Rudy Matzak jednoznačne vyplýva, že členské štáty sa nemôžu odchýliť od súboru povinností vyplývajúcich z ustanovení Smernice, a to vrátane pojmov „pracovný čas“ a „čas odpočinku“. Smernica pritom neumožňuje ani to, aby členské štáty prijali inú definíciu pojmu „pracovný čas“, než ako je definícia tohto pojmu obsiahnutá v Smernici. Smernica síce stanovuje možnosť členských štátov uplatňovať alebo prijímať ustanovenia, ktoré sú priaznivejšie pre ochranu bezpečnosti a zdravia pracovníkov, ale táto možnosť sa neuplatňuje na definíciu pojmu„ pracovný čas“. Toto konštatovanie potvrdzuje aj účel Smernice, ktorý má zabezpečiť, aby sa definície v nej uvedené nemohli vykladať rôzne v závislosti od vnútroštátneho práva.

85. Preto odvolací súd vychádzal z toho, že ak žalobca po skončení 17-hodinového, neskôr 16-hodinového úseku aktívnej štátnej služby zostával ďalších 7, resp. 8 hodín na pracovisku, kde bol povinný byť prítomný, ustrojený a pripravený na okamžitý zásah, išlo aj v tomto úseku o pracovný čas v zmysle smernice. Skutočnosť, že za tento čas mu bola vyplácaná osobitná peňažná náhrada a nie plná odmena ako za výkon štátnej služby, je z hľadiska kvalifikácie tohto času ako pracovného času právne nerozhodná. Súdny dvor dlhodobo rozlišuje medzi otázkou, čo je pracovný čas pre účely organizácie pracovného času, a otázkou, akým spôsobom je tento čas odmeňovaný. Samotná existencia osobitného režimu náhrady za služobnú pohotovosť preto neznamená, že nejde o pracovný čas pre účely článku 6 smernice.

Otázka metodiky - či je podstatné presné matematické vyčíslenie

86. Odvolací súd považuje za potrebné osobitne zdôrazniť, že podstatou sporu nie je mzdový prepočet ani účtovná presnosť každej jednotlivej hodiny. Podstatou sporu je zistenie, či v dôsledku nesprávnej transpozície a aplikačnej praxe dochádzalo k tomu, že žalobca vykonával prácu v rozsahu, ktorý prekračoval maximálny pracovný čas zaručený právom Európskej únie, a či tento stav predstavoval zásah do jeho osobnostných práv.

87. Žalobca v priebehu konania použil viaceré výpočtové prístupy. Súd prvej inštancie vytvoril vlastný detailný prepočet. Žalovaný presadzoval inú metodiku založenú na spriemerovaní v dlhších referenčných obdobiach. V judikatúre všeobecných súdov v obdobných veciach sa objavili rozdielne výpočtové prístupy.

88. Odvolací súd však zdôrazňuje, že tieto rozdiely v čiastkových metodikách nemenia jadro veci. Ak totiž z vykonaného dokazovania vyplýva, že žalobca v desiatkach týždňov žalovaného obdobia odpracoval vrátane služobnej pohotovosti na pracovisku viac než 48 hodín a že tento stav sa opakovane vyskytoval počas trojročného obdobia, je podmienka porušenia práva Únie splnená už týmto zistením. Presná metodika kvantifikácie potom slúži predovšetkým na úvahu o intenzite zásahu a o primeranej výške peňažnej satisfakcie.

89. Je pritom potrebné odlíšiť dve otázky. Prvou je, či došlo k porušeniu práva žalobcu. Druhou je, v akej miere toto porušenie odôvodňuje priznanie konkrétnej výšky nemajetkovej ujmy. Pri prvej otázke postačuje spoľahlivý záver, že žalobca v opakovaných časových úsekoch vykonával pracovný čas presahujúci zaručený limit. Pri druhej otázke možno prihliadnuť aj na intenzitu, pravidelnosť a celkový rozsah zásahu.

90. Súd prvej inštancie vo svojom rozsudku dospel k nesprávnemu záveru, že došlo k správnej transpozícii danej smernice, čo znamená, že podľa jeho názoru základ nároku žalobcu nie je daný. To je však v rozpore s jeho konštatovaním a zistením, že v žalovanom období išlo o 157 týždňov, z ktorých je 39 týždňov takých, kde celkový pracovný čas žalobcu presiahol 48/týždeň. Tiež konštatuje, že v týchto 39 týždňoch prekročil pracovný čas žalobcu maximálny povolený priemerný pracovný čas 48 hodín/ týždeň o 1 573,5 hodiny. Odvolací súd sa s daným zistením stotožňuje, nakoľko vyplýva z vykonaného dokazovania a predložených listinných dôkazov.

K otázke referenčného obdobia a pojmu „priemerný týždenný pracovný čas“

91. Odvolací súd ďalej preskúmal otázku, akým spôsobom treba vykladať pojem priemerného týždenného pracovného času. V tejto veci bolo jadrom sporu, či je potrebné vychádzať z každého jednotlivého sedemdňového obdobia, alebo z dlhšieho referenčného obdobia.

92. Podľa článku 6 písm. b) smernice členské štáty prijmú opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie toho, že priemerný pracovný čas pre každé obdobie siedmich dní vrátane nadčasov neprekročí 48 hodín. Článok 16 písm. b) zároveň umožňuje členským štátom ustanoviť pre uplatňovanie článku 6 referenčné obdobie nepresahujúce štyri mesiace. Z toho vyplýva, že samotná smernica pracuje s priemerom, ktorý možno posudzovať v rámci referenčného obdobia, avšak len vtedy, ak vnútroštátne právo takéto referenčné obdobie ustanoví a súčasne zabezpečí, že priemerný pracovný čas v tomto období neprekročí 48 hodín. Právny poriadok Slovenskej republiky pre príslušníkov HaZZ v žalovanom období takúto úplnú a jednoznačnú úpravu neobsahoval. Práve tento deficit viedol v judikatúre k záveru, že v prípade neexistencie riadnej transpozície sa pracovník môže priamo dovolávať práva, aby jeho pracovný čas vrátane pohotovosti v priemere neprekročil 48 hodín, a to pri výklade priaznivejšom pre ochranu jeho práv.

93. Odvolací súd však považuje za rozhodujúce, že nech už sa metodika v prejednávanej veci uchopí cez jednotlivé týždne alebo cez referenčné obdobia, zistenia súdu prvej inštancie samy osebe preukazujú opakované a nie ojedinelé prekračovanie 48 hodín týždenne v situácii, keď služobná pohotovosť na pracovisku do limitu nebola plnohodnotne zohľadnená. Súd prvej inštancie totiž sám uviedol, že zo žalovaného obdobia bolo 39 týždňov takých, v ktorých celkový pracovný čas žalobcu presiahol 48 hodín týždenne, a v týchto týždňoch došlo k prekročeniu spolu o 1 573 hodín a 30 minút. Už tento údaj sám osebe potvrdzuje, že nejde o ojedinelý exces, ale o opakovaný jav. Navyše, ak vnútroštátna úprava vôbec neobsahovala riadne a jednoznačné pravidlo, ako tieto situácie vyrovnať v medziach smernice, nemožno nepriaznivé dôsledky normatívnej nejasnosti prenášať na žalobcu.

94. Odvolací súd preto nepovažuje za potrebné uzavrieť vec na abstraktnom spore o to, či v každom prípade bolo nutné použiť štyri mesiace, šesť mesiacov alebo každý týždeň samostatne. V tejto veci totiž postačuje záver, že v dôsledku nesprávnej transpozície a spôsobu organizácie služby žalobca opakovane vykonával pracovný čas v rozsahu, ktorý čl. 6 smernice nedovoľuje, a to vrátane času služobnej pohotovosti na pracovisku.

K pojmu fond pracovného času, dovolenka, PN a ostatné neprítomnosti

95. Odvolací súd považuje za potrebné vyjadriť sa aj k otázke fondu pracovného času, dovolenky, dočasnej pracovnej neschopnosti a ďalších neprítomností, keďže práve na tejto rovine súd prvej inštancie vybudoval podstatnú časť svojej argumentácie.

96. Súd prvej inštancie správne poukázal na to, že fond pracovného času nie je totožný so skutočne odpracovaným časom a že hodiny dovolenky, práceneschopnosti, návštevy lekára, sprevádzania rodinného príslušníka alebo iných ospravedlnených neprítomností nemožno považovať za pracovný čas. S týmto všeobecným východiskom sa odvolací súd stotožňuje. Rovnako je správne, že čas dovolenky a práceneschopnosti nie je možné pripočítavať k skutočne odpracovanému času ako keby šlo o výkon štátnej služby.

97. Toto správne východisko však nevedie k záveru, ku ktorému dospel súd prvej inštancie. Skutočnosť, že žalobca čerpal dovolenku, bol práceneschopný alebo mal iné ospravedlnené neprítomnosti, nemôže sama osebe neutralizovať zásah do jeho práv v tých obdobiach, keď práve z dôvodu služobnej pohotovosti na pracovisku a organizácie služieb odpracoval viac, než mu zaručovalo právo Európskej únie. Právo na odpočinok, bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci nemožno redukovať na jednoduchú matematickú úvahu, že vysoký pracovný čas v jednom období sa „vynuluje“ tým, že v inom období pracovník čerpal dovolenku, bol práceneschopný alebo nepracoval z iných dôvodov. Dovolenka slúži na obnovu pracovnej sily a odpočinok, nie na legalizáciu predchádzajúceho prekračovania pracovného času. Práceneschopnosť už vôbec nemožno chápať ako kompenzačný mechanizmus v prospech zamestnávateľa. To isté platí o návštevách lekára alebo sprevádzaní rodinného príslušníka, ktoré predstavujú zákonné prekážky v službe, nie dobrovoľne čerpané náhradné voľno na sanáciu predchádzajúceho porušovania smernice.

98. Odvolací súd preto neprijal argumentáciu, podľa ktorej množstvo týždňov s nižším pracovným časom, spôsobené z veľkej časti dovolenkou, PN a inými neprítomnosťami, vylučuje vznik ujmy. Takýto prístup by vo svojich dôsledkoch znamenal, že čím viac by bol pracovník objektívne nútený čerpať dovolenku, zotavovať sa alebo riešiť zdravotné či rodinné prekážky, tým slabšia by bola ochrana jeho práv. To je v rozpore s ochranným účelom smernice.

K zisteniam o skutočne vykonanom pracovnom čase žalobcu

99. Zo skutkových zistení súdu prvej inštancie vyplýva, že žalobca vykonával službu v režime 24-hodinových zmien, v rámci ktorých pozostával výkon z aktívnej štátnej služby a z bezprostredne nadväzujúcej služobnej pohotovosti na pracovisku. Do konca roka 2021 išlo spravidla o 17 hodín výkonu služby a 7 hodín služobnej pohotovosti, od januára 2022 spravidla o 16 hodín výkonu služby a 8 hodín služobnej pohotovosti. Zo samotnej tabuľky vytvorenej súdom prvej inštancie je zrejmé, že žalobca mal počas žalovaného obdobia opakovane týždne, v ktorých odpracoval spolu viac hodín vrátane služobnej pohotovosti na pracovisku. Súd prvej inštancie sám identifikoval 39 takýchto týždňov.

100. Zároveň zo zistení súdu prvej inštancie vyplýva, že za celé žalované obdobie žalobca odpracoval vrátane služobnej pohotovosti v mieste výkonu štátnej služby spolu 6 913 hodín. Služobná pohotovosť v mieste výkonu štátnej služby predstavovala 1 976,03 hodiny. Už samotný tento údaj je významný. Znamená totiž, že žalobca počas trojročného obdobia strávil na pracovisku v režime služobnej pohotovosti viac než 1 970 hodín, ktoré podľa tvrdení žalobcu a podľa dôvodovej správy k novele zákona neboli pre účely limitu pracovného času plnohodnotne zohľadnené tak, ako to vyžaduje právo Európskej únie. Dôvodová správa z roku 2025 pritom výslovne uvádza, že spory vznikajú práve preto, že sa služobná pohotovosť v mieste výkonu štátnej služby do 48-hodinového limitu nezarátava.

101. Odvolací súd preto považuje za spoľahlivo preukázané, že žalobca v žalovanom období vykonával službu v režime, ktorý opakovane a nie zanedbateľne zasahoval do jeho práva na odpočinok, rodinný život a ochranu zdravia.

Význam výpovede žalobcu a subjektívne okolnosti prípadu

102. Pri posudzovaní intenzity zásahu do osobnostných práv žalobcu odvolací súd prikladá zásadný význam aj jeho výpovedi na pojednávaní. Táto výpoveď nebola vyvrátená a v podstatných častiach

korešponduje so životnou situáciou žalobcu, povahou jeho práce aj s objektívne zisteným rozsahom služieb.

103. Žalobca uviedol, že je slobodný, má však priateľku, s ktorou majú spoločné dvojročné dieťa - chlapca a v rámci voľného času sa naplno venuje prerábke rodinného domu, do ktorého sa spolu s rodinou plánuje nasťahovať. Vo voľnom čase sa venuje športu - futbal, volejbal a turistika, bicykel stará sa o svojho malého syna a ten čas, ktorý strávi navyše v práci, sa nedá vrátiť späť a mohol by za ten čas robiť niečo iné. Ako odpracované im evidujú iba 16 hodín a iba tieto hodiny sa počítajú aj do dôchodku. V minulosti sa venoval aj športu a teraz už popri práci to musí viacej obmedzovať. So synom chodí k lekárovi, nakoľko má alergie, ak sa niečo stane v noci, počas služby, tak potom si oddych musí vynahradiť neskôr v priebehu dňa, 2 dni voľna medzi jednotlivými zmenami im niekedy na oddych stačia, niekedy nie. Zatiaľ je zdravotne v poriadku. Jeho rodičia majú vyšší vek, s čím sú spojené určité ťažkosti.

104. Odvolací súd považuje tieto tvrdenia za významné. Nejde len o všeobecné konštatovanie, že žalobca „by mohol tráviť viac času s rodinou“. Ide o konkrétne životné okolnosti, ktoré robia zásah do jeho práv osobitne citeľným. Žalobca nebol osobou bez rodinných záväzkov a športových záľub. Naopak, išlo o osobu, ktorá má rodinu, maloleté dieťa a rekonštruuje rodinný dom pre rodinu vo voľnom čase a má všestranné športové záľuby. Jeho voľný čas preto nemal abstraktný význam, ale konkrétny obsah, ktorý podrobne opísal v žalobe a aj na pojednávaní. Nešlo teda len o sféru oddychu a koníčkov, ale aj o reálnu možnosť plniť rodičovské povinnosti a zachovať kvalitu svojho rodinného života a plnohodnotne relaxovať po náročných službách.

105. Navyše, žalobca vykonával povolanie hasiča, teda povolanie s vysokou fyzickou a psychickou záťažou, ktoré si z povahy veci vyžaduje pripravenosť, sústredenie a plnú pohotovosť. O to väčší význam má garantovaný odpočinok po práci. Pravidlá o maximálnom pracovnom čase nie sú formalitou; ich účelom je predísť tomu, aby do výkonu služby nastupoval pracovník neoddýchnutý a aby zvýšená miera únavy neohrozovala jeho zdravie, zdravie kolegov alebo tretích osôb. Práve v prípade hasiča tento ochranný účel vystupuje do popredia s osobitnou intenzitou. V danom kontexte nie je naplnením účelu smernice, ak dochádza k disproporcii výkonu služby, teda ak napr. by žalobca jeden týždeň odpracoval 72 hodín a druhý týždeň hoci 24 hodín, prípadne menej. Z hľadiska priemerovania by sa zdalo, že priemer je v limite, ale treba zdôrazniť, že nie je naplnený účel smernice, tzn, že by sa mohlo stať, teoreticky, že by hasič pracoval 5 dní v týždni súvisle. Rozhodne by tým došlo k zásahu do ochrany jeho zdravia, strata práva na odpočinok a bol by vystavený riziku škody, ktorú by mohol spôsobiť, prípadne zaviniť dokonca smrť, nakoľko by nebol dostatočne oddýchnutý a unavený. Pri takomto, hoci nerovnomernom rozložení pracovného času v dlhšom kontexte a čase by mohol byť pod limitom 48 hod/ 7 dní, avšak to nie je zmyslom danej smernice.

106. Odvolací súd preto neprijal argumentáciu žalovaného a súdu prvej inštancie, podľa ktorej žalobca nepreukázal konkrétnu ujmu. Pri nároku na ochranu osobnosti nemožno od žalobcu spravodlivo žiadať, aby spätne a detailne identifikoval každú jednu aktivitu, o ktorú bol počas trojročného obdobia ukrátený. Podstatné je, že z povahy porušenia a z jeho životnej situácie vyplýva, že žalobca prišiel o čas, ktorý mohol venovať sebe, svojej rodine, rodičom, vlastnej regenerácii a svojim záľubám, a že tento zásah bol dlhodobý a opakovaný. Takto vymedzená ujma je dostatočne konkrétna a právne relevantná.

107. Odvolací súd dodáva, že v zmysle judikatúry Súdneho dvora absolútna objektívna zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú porušením únioného práva je daná bez ohľadu na to, ktorý verejný orgán sa porušenia únioného práva dopustil, resp. ktorý z orgánov by mal povinnosť škodu podľa vnútroštátnych noriem nahradiť. Ide teda o zodpovednosť za škodu bez možnosti liberácie a exkulpácie.

108. V súvislosti so žalovaným spochybňovaním ujmy, ktorá žalobcovi v dôsledku porušovania Smernice jej nesprávnou transpozíciou vznikla, odvolací súd poukazuje na rozsudok Súdneho dvora C-243/09 zo dňa14.10.2010 vo veci Günter Fuß, podľa ktorého už len samotná strata času odpočinku je sama o sebe bez ďalšieho dôvodom na priznanie nároku na náhradu škody porušením článku 6 písm. b) Smernice. Aj samotná škoda (ujma) v podobe straty času odpočinku, o ktorý dotknutý jednotlivec (hasič) prichádza prekračovaním maximálneho týždenného pracovného času, je dostatočná na priznanie nároku na náhradu škody vzniknutej porušením Smernice a to bez toho, aby k tomuto následku musel pristúpiť aj akýkoľvek ďalší prípadný následok na osobnostných právach žalobcu z hľadiska vnútroštátneho práva(v tomto prípade následky demonštratívne uvedené v § 13 ods. 2 OZ).

K príčinnej súvislosti

109. Odvolací súd ďalej posudzoval, či existuje priama príčinná súvislosť medzi nesprávnou transpozíciou smernice a ujmou žalobcu. V tomto smere považuje za potrebné uviesť, že ak by právny poriadok Slovenskej republiky v žalovanom období výslovne a účinne zabezpečoval, že priemerný týždenný služobný čas príslušníka HaZZ vrátane služobnej pohotovosti na pracovisku nesmie prekročiť 48 hodín, služobný úrad by bol povinný organizovať výkon služby tak, aby k takýmto presahom nedochádzalo, prípadne len za podmienok, ktoré právo Únie pripúšťa. Keďže tomu tak nebolo, žalobca vykonával službu v rozsahu, ktorý zasahoval do jeho práva na odpočinok a súkromný život nad prípustnú mieru. Príčinná súvislosť preto nie je sprostredkovaná ani hypotetická. Je priama. Práve nedostatok právnej úpravy a z nej vyplývajúca organizačná prax spôsobili, že žalobca zostával na pracovisku dlhšie, než by zostával pri riadnej implementácii práva Únie.

110. Odvolací súd neprijal ani argumentáciu, že žaloba v skutočnosti sleduje len doplatenie odmeny za služobnú pohotovosť. Žalobca svoju ujmu neodvodzuje od toho, že mu mala byť vyplatená iná mzda alebo náhrada. Podstatou jeho žaloby je, že bol nútený tráviť na pracovisku čas, ktorý mal byť pre účely maximálneho pracovného času zohľadnený, a tým prišiel o voľný čas, oddych a možnosť venovať sa rodine. Skutočnosť, že pri vyčíslení požadovanej sumy použil ako pomocné kritérium rozdiel medzi dvoma režimami finančnej náhrady za služobnú pohotovosť, nemení povahu uplatneného nároku. Takéto kritérium predstavuje len pokus o racionálnu a primeranú špecifikáciu ujmy, nie transformáciu sporu na mzdový spor.

111. Odvolací súd sa nestotožnil ani s názorom, že samotná nesprávna transpozícia smernice automaticky zakladá žalobcovi nárok na finančné zadosťučinenie bez ďalšieho. V tejto časti je potrebné rozlišovať. Samotná nesprávna transpozícia ešte sama osebe neznamená, že každému príslušníkovi automaticky vznikla ujma. Je však potrebné skúmať, či v konkrétnom prípade bolo v dôsledku tejto nesprávnej transpozície zasiahnuté do práv konkrétneho jednotlivca. V prejednávanej veci bola táto podmienka splnená. Žalobca preukázal, že v opakovaných týždňoch vykonával službu presahujúcu limit pracovného času a že išlo o situáciu zasahujúcu do jeho práva na odpočinok, súkromný a rodinný život. Preto nie je potrebné uspokojiť sa len s abstraktným konštatovaním porušenia práva. Naopak, za daného skutkového stavu je namieste priznať primerané peňažné zadosťučinenie.
112. Odvolací súd skúmal, či je daný základ nároku žalobcu na náhradu škody v dôsledku porušenia jeho práv plynúcich z článku 2 a 6, písm. b) Smernice. Súdny dvor judikoval vo viacerých prípadoch, že poškodení jednotlivci majú právo na náhradu škody, keď sú splnené tri podmienky: 1./ cieľom porušenej právnej normy Únie je priznať jednotlivcom práva a porušenie je dostatočne závažné; 2./ existencia škody a 3./ priama príčinná súvislosť medzi porušením a škodou spôsobenou poškodeným jednotlivcom. Posúdenie, či tieto podmienky boli naplnené je na rozhodnutí toho ktorého vnútroštátneho súdu.

113. Pokiaľ ide o prvú podmienku, súd konštatuje, že v prejednávanej veci je splnená, nakoľko čl. 2 a čl. 6 písm. b/ Smernice 2003/88/ES predstavuje pravidlo sociálneho práva Únie s osobitným významom, z ktorého má mať prospech každý pracovník, keďže je minimálnou požiadavkou určenou na zaistenie bezpečnosti a ochrany jeho zdravia, ktoré ukladá členským štátom stanoviť 48-hodinovú hranicu pre priemerný týždenný pracovný čas, táto hranica zahŕňa aj nadčasy, ako aj pracovnú pohotovosť a od ktorej sa nemožno v žiadnom prípade odchýliť, pokiaľ ide o také činnosti, ako je činnosť hasičov, o ktorú ide vo veci samej. Súčasne podľa judikatúry Súdneho dvora ide o dostatočne závažné porušenie práva únie - v každom prípade je porušenie práva Únie dostatočne závažné, pokiaľ je v rozpore s judikatúrou Súdneho dvora v danej oblasti (uvádzaná vyššie). Čo sa týka druhej podmienky (existencia škody) a tretej podmienky (príčinná súvislosť), táto úzko súvisí s posúdením nároku, ktorý si žalobca z titulu porušenia unijného práva uplatnil. Súdny dvor ustálil, že náhrada škody spôsobenej jednotlivcom porušením komunitárneho práva zo strany členského štátu musí byť adekvátna spôsobenej škode. Keďže v tejto oblasti neexistuje komunitárna právna úprava, kritériá na určenie rozsahu odškodnenia vyplývajú z vnútroštátneho právneho poriadku, pričom však tieto kritériá nemôžu byť menej priaznivé ako tie, ktoré sa uplatňujú v prípade porušenia vnútroštátneho práva, a rovnako tieto kritériá nesmú mať taký charakter, že spôsobia praktickú nemožnosť dosiahnutia odškodnenia, prípadne ho neprimerane sťažia. V neposlednom rade náhrada škody spôsobenej jednotlivcom porušením práva Únie musí byť primeraná vzniknutej škode, aby mohla zabezpečiť skutočnú ochranu jeho práv. Je potom na vnútroštátnom práve členských štátov, aby pri

dodržaní zásady rovnocennosti a efektivity určili, či sa náhrada škody musí poskytnúť vo forme udelenia dodatočného náhradného voľna, alebo vo forme finančného odškodnenia a aby definovali pravidlá týkajúce sa spôsobu výpočtu tejto náhrady.

114. Napokon pokiaľ ide o tretiu podmienku, ktorou je existencia príčinnej súvislosti medzi porušením článku 6 písm. b) Smernice a škodou vo forme nemajetkovej ujmy, aj túto odvolací súd považuje za zjavne naplnenú. Ak by totiž žalovaný správne prebral ustanovenia článku 2 ods. 1 a článku 6 písm. b) Smernice do zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore, resp. ak by boli tieto ustanovenia z materiálnej stránky v praxi dodržiavané, nedochádzalo by k porušovaniu môjho práva na maximálny 48-hodinový týždenný pracovný čas a teda nedošlo by ani k strate času odpočinku, na ktorý by som mal nárok, ak by bol maximálny týždenný pracovný čas upravený týmto ustanovením Smernice dodržaný. Tu je potrebné taktiež zdôrazniť, že k porušovaniu článku 6 písm. b) Smernice dochádza v priamom dôsledku porušovania článku 2 ods. 1 Smernice (ktorý kogentne ustanovuje čo sa považuje za pracovný čas), t. j. tým, že ZoHaZZ formálne zo služobného času „vyčlenil“ služobnú pohotovosť a odpracované hodiny služobnej pohotovosti tak nie sú považované za súčasť pracovného času. V dôsledku nezarátavania služobnej pohotovosti do pracovného času teda reálne odpracoval viac, než je Smernicou maximálne povolený 48-hodinový týždenný pracovný čas, kde v dôsledku tejto skutočnosti došlo k porušeniu práva na ochranu zdravia a práva na ochranu súkromia a rodinného života. Z uvedených dôvodov má za to, že aj tretia podmienka - príčinná súvislosť medzi porušením únioového práva (medzi porušeniami článkov 2 ods. 1 Smernice v spojení s článkom 6 písm. b) Smernice, ku ktorým došlo v dôsledku nesprávnej/neúplnej transpozície Smernice do ZoHaZZ) a vznikom škody vo forme nemajetkovej ujmy, je jednoznačne daná.

K primeranosti a druhu satisfakcie podľa § 13 Občianskeho zákonníka

115. Keďže osobitná vnútroštátna úprava náhrady ujmy spôsobenej porušením práva Európskej únie v tejto oblasti absentuje, odvolací súd považuje za správne použiť analogicky ustanovenia § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka. Porušením práv žalobcu došlo k zásahu do jeho osobnosti, konkrétne do sféry práva na súkromie, rodinný život, odpočinok a ochranu zdravia. Ide o zásah neoprávnený a dlhodobý, ktorého následky nemožno odstrániť naturálnou restitúciou. Upustením od zásahu do budúcnosti ani prípadným ospravedlnením nemožno žalobcovi vrátiť čas, ktorý bol povinný stráviť na pracovisku nad prípustný rámec. Z tohto dôvodu nepeňažné formy satisfakcie v prejednávanej veci nepostačujú a primeranou formou ochrany je peňažné zadosťučinenie.

116. Pri určení jeho výšky treba prihliadnuť na závažnosť ujmy, okolnosti,za ktorých k zásahu došlo, dĺžku a pravidelnosť zásahu, jeho dopad na osobný a rodinný život žalobcu, ako aj na povahu vykonávaného povolania. V tomto smere odvolací súd prihliadol aj na to, že nejde o jednorazové vybočenie, ale o stav trvajúci počas troch rokov, v priebehu ktorých žalobca vykonával službu v režime opakovaných 24-hodinových zmien s bezprostredne nadväzujúcou služobnou pohotovosťou na pracovisku, pričom prekročil limit 48 hodín a spolu vykonal 1 976,03 hodiny služobnej pohotovosti na pracovisku. Odvolací súd rovnako prihliadol na konkrétne subjektívne okolnosti zistené z výsluchu žalobcu, predovšetkým na jeho starostlivosť o rodinu, maloleté dieťa, ako aj na to, že voľné dni po službe nepredstavovali plnohodnotný voľný čas, ktorý mohol venovať svojím záľubám, ale často len priestor na regeneráciu alebo dobiehanie rodinných a zdravotných povinností.

K výške priznanej nemajetkovej ujmy

117. Odvolací súd napokon posudzoval, či žalobcom požadovaná suma 5.157,25 EUR zodpovedá princípu proporcionality podľa § 13 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka.

118. Súd zohľadnil, po prvé, že zásah trval počas trojročného obdobia a nebol ojedinelý. Po druhé, žalobca vykonal veľmi značný rozsah služobnej pohotovosti na pracovisku, ktorá podľa práva Únie mala byť zohľadnená v pracovnom čase. Po tretie, povolanie žalobcu si vyžadovalo vysokú mieru fyzickej a psychickej pripravenosti, čím sa význam odpočinku ešte zvyšoval. Po štvrté, subjektívne životné okolnosti žalobcu robili zásah citeľnejším než v prípade osoby bez rodinných povinností a širokých športových záľub.

119. Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku dospel k záveru, že odvolanie žalobcu bolo čiastočne dôvodné. Z vykonaného dokazovania, zo skutkových zistení, ktoré medzi účastníkmi v rozhodujúcich rysoch neboli sporné, ako aj z právneho názoru vysloveného v predchádzajúcom zrušujúcom uznesení odvolacieho súdu vyplynulo, že v služobnom pomere žalobcu dochádzalo v žalovanom období k takému rozvrhovaniu služobného času, pri ktorom bol žalobca opakovane nútený vykonávať službu v rozsahu presahujúcom limit vyplývajúci z článku 6 písm. b) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES o niektorých aspektoch organizácie pracovného času. Tomu zodpovedal záver odvolacieho súdu o potrebe zmeny rozsudku a priznaní primeranej náhrady nemajetkovej ujmy v sume 5.000,- EUR, ku ktorej súd dospel voľnou úvahou vzhľadom na zistený vysoký počet hodín jeho práce nadčas (1 573,5) za žalované obdobie.

120. Na podklade skutkových zistení, ktoré vykonal súd prvej inštancie, odvolací súd vzal za preukázané, že žalobca vykonával službu v 24-hodinových zmenách, z ktorých 16, resp. do konca roka 2021 17 hodín bolo evidovaných ako výkon štátnej služby a zvyšných 8, resp. 7 hodín ako služobná pohotovosť v mieste výkonu štátnej služby. Práve táto pohotovostná časť nebola v systéme služobného času zohľadňovaná tak, aby bránila prekračovaniu maximálneho prípustného priemerného pracovného času podľa smernice. Zo skutkových zistení súdu prvej inštancie pritom vyplynulo, že v žalovanom období 157 kalendárnych týždňov bolo 39 týždňov takých, v ktorých celkový pracovný čas žalobcu presiahol 48 hodín týždenne, a v týchto týždňoch došlo k prekročeniu limitu spolu o 1 573,5 hodiny. Tento údaj považoval odvolací súd za rozhodujúci pre kvantitatívne vyjadrenie intenzity zásahu. Odvolací súd sa nestotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že tieto presahy boli z hľadiska nároku právne bezvýznamné len preto, že v iných týždňoch žalobca odpracoval menej. Taký záver by v dôsledku zbavil článok 6 písm. b) smernice jeho ochranného účelu. Zmyslom tejto právnej úpravy totiž nie je iba dlhodobá bilančná rovnováha, ale reálna ochrana zdravia a bezpečnosti pracovníka pred nadmerným pracovným zaťažením. Ak žalobca v konkrétnych obdobiach siedmich dní opakovane vykonával službu nad smernicou chránený limit, už tým dochádzalo k zásahu do jeho chránených práv; neskoršie voľnejšie obdobia síce môžu mať význam pri úvahe o rozsahu a primeranosti satisfakcie, nemôžu však poprieť samotnú existenciu zásahu.

121. Odvolací súd v tomto smere prihliadol aj na osobné pomery žalobcu, ktoré boli preukázané jeho výsluchom a ktoré neboli účinne vyvrátené. Z výsluchu žalobcu bolo zistené, že žalobca ako hasič pracuje už desať rokov, začal pracovať ako hasič v E. a po 10 mesiacoch bol preložený do D., kde začal pracovať ako hasič záchranár a teraz pracuje ako technik – strojník, okrem toho žalobca má absolvované školenia aj na lezca, pilčíka, na náves a príves, a ako vodca malého plavidla. Zo školení, ktoré ako hasič môže absolvovať, mu už chýba iba školenie na technika protiplynovej služby, psychologické školenie a na potápača. Vo voľnom čase sa žalobca venuje športu (futbal, volejbal, turistika, bicykel). Nočnú pohotovosť nemajú zaplatenú, ako odpravovaných im evidujú iba 16 hodín a iba tieto hodiny sa počítajú aj do dôchodku. Tie ostatné hodiny sú potom len stratený čas, sú inak ohodnotené ako tie, ktoré sa počítajú ako odpracované hodiny. Malo by to byť upravené tak, aby všetky hodiny boli zarátané medzi odpracované a tak isto aby sa počítali aj do dôchodku. Ako hasiči musia hneď v prípade zásahu vyraziť aj počas dňa aj v noci, čo im dá celkom zabrať. Žalobca sa Stará o svojho malého syna a ten čas, ktorý strávi navyše v práci, nedá sa vrátiť späť a mohol za ten čas robiť niečo iné. Športové aktivity popri práci musí žalobca obmedzovať, udržiavaniu kondície sa venuje už len v rámci práce, vo voľnom čase sa venuje svojej rodine a rekonštrukcii domu. V minulosti sa súťažne venoval volejbalu na amatérskej úrovni, jazdil na bicykli, chodil do hôr, vyliezol pár štítov, napríklad Lomnický a Ľadový. Nočnú pohotovosť vykonávajú od 22:00 do 06:00, vtedy síce môžu spať, ale v prípade, ak je nejaký výjazd, tak je to rovnaké ako cez deň, musia sa obliecť a vyrážajú preč. Pokiaľ majú nejaké zásahy, tak to spôsobuje, že každý deň oddychujú inak a inde, a je to také rozhádzané. Ak sa niečo stane v noci, tak potom si oddych musí vynahradiť neskôr v priebehu dňa, dva dni voľna medzi jednotlivými smenami im niekedy na oddych stačia, niekedy nie. Zdravotne je žalobca v poriadku, jeho rodičia majú vyšší vek, s tým sú spojené určité ťažkosti. Syn žalobcu trpí na alergie, niekedy s ním chodí k lekárovi žalobca, niekedy jeho snúbenica. Pred nástupom do hasičského zboru žalobca poznal systém a podmienky práce, slúži sa v 24 hodinových službách, potom sú 2 dni voľna, ale nevedel, ako je to presne platené. S plánom služieb je oboznámený, ale nikdy proti nemu nenamietal, pretože neurobil by s tým nič, keby išiel za nadriadeným. Za seba nikdy nespokojnosť nevyjadril, len všeobecne, spoločne s inými kolegami, keď sa tomu venovali. Pokiaľ vykonávajú v práci nadčasy, tak tieto im preplácajú. Na stanici môžu aj oddychovať, ale vždy sú tam iné podmienky a nie je to ideálne. Dozvedeli sa najskôr o tom, že hasiči na východe podávajú tieto žaloby a nejako to riešia a potom sa rozhodli aj oni, že si budú podávať tieto žaloby. Zásahy v

noci, pokiaľ sú vykonávané, sú menej časté, pretože je menej ľudí aktívnych, a nie je v tom ani nejaká pravidelnosť. Pracovný úraz žalobca nemal, inú prácu popri práci hasiča nevykonáva. Tieto tvrdenia nevyznievajú ako všeobecné či abstraktné. Naopak, sú konkrétne, životne presvedčivé a korešpondujú s povahou a náročnosťou výkonu služby hasiča. Práve v takomto povolaní má odpočinok po výkone služby mimoriadny význam nielen pre súkromný život pracovníka, ale aj pre ochranu jeho zdravia a pre bezpečnosť osôb, ktorým pri zásahoch poskytuje pomoc.

122. Na druhej strane odvolací súd považoval za potrebné odmietnuť aj opačný extrém, ku ktorému smeroval súd prvej inštancie a žalovaný, totiž redukciu celej veci na tvrdenie, že žalobca v podstate len obchádza úpravu odmeňovania služobnej pohotovosti a domáha sa skryto mzdového nároku. Takéto posúdenie nevystihuje podstatu sporu. Žalobca nepožadoval doplatenie mzdy za každú hodinu pohotovosti ako služobnoprávny nárok voči služobnému úradu, ale peňažnú satisfakciu za zásah do svojho práva na zdravie, odpočinok, súkromie a rodinný život, ku ktorému dochádzalo v dôsledku nesprávneho normatívneho nastavenia služobného času. Skutočnosť, že pri kvantifikácii ujmy zvolil orientačný výpočet vychádzajúci z odmeňovania služobnej pohotovosti, nemení nemajetkovú povahu uplatneného nároku. Ide len o pomocný argument pre určenie výšky zadosťučinenia v situácii, keď presné matematické vyjadrenie nemajetkovej ujmy nie je možné.

123. Podľa § 13 OZ (1) Fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby mu bolo dané primerané zadosťučinenie.

124. (2) Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

125. (3) Výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

126. Pri určení primeranej výšky peňažného zadosťučinenia odvolací súd vychádzal z § 13 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka analogicky použiteľného na nárok žalobcu. Táto úprava zodpovedá svojím účelom požiadavke efektívnej ochrany práv jednotlivca porušených štátom a umožňuje poskytnúť primeranú, nie iba symbolickú, ale ani neprimerane sankčnú náhradu. Kritériami boli najmä povaha porušeného práva, trvanie a opakovanie zásahu, profesijná povaha výkonu služby, konkrétne rodinné a osobné pomery žalobcu, ako aj skutočnosť, že zásah mal podobu nenávratnej straty voľného času a času potrebného na regeneráciu. Odvolací súd prihliadol aj na to, že nie celý objem služobnej pohotovosti bol zároveň objemom práce nad smernicou chránený limit.

127. Súčasne by však bolo v rozpore s požiadavkou účinnej ochrany práv a so zásadou proporcionality, keby odvolací súd priznal len celkom symbolickú sumu. Zo skutkových zistení totiž vyplynulo, že k prekročeniu limitu došlo v 39. týždňoch a spolu o 1 573,5 hodiny. Nešlo teda o ojedinelé alebo zanedbateľné vybočenie, ale o opakované a nie nevýznamné porušovanie minimálneho štandardu ochrany pracovného času, ktoré sa dotýkalo osoby vykonávajúcej mimoriadne zodpovednú a psychicky aj fyzicky náročnú službu. Odvolací súd preto považoval za spravodlivé a primerané priznať žalobcovi sumu 5.000,- EUR.

128. Len na doplnenie odvolací súd k premlčaniu uvádza, že nerešpektovaním smernice vznikla žalobcovi ujma, ktorú súd mal analogicky posúdiť podľa § 11 a nasledovných Občianskeho zákonníka, vzťahujúcich sa na ochranu osobnosti. Právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch je právo majetkovej povahy, ktoré sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe podľa § 101 Občianskeho zákonníka. Začiatok plynutia premlčacej doby pri náhrade za nemateriálnu ujmu je viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilého porušiť alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby. K ujme na právach žalobcu dochádzalo každým kalendárnym mesiacom pred podaním žaloby tým, že nebol dodržaný limit pracovného času podľa čl. 6 písm. b) smernice. Odvolací súd zdôrazňuje, že žalobca uplatňuje nemajetkovú ujmu, ktorá nie je mzdovým nárokom. Odkaz na určený výplatný termín je len iluzórny vo vzťahu k spôsobu výpočtu uplatneného nároku. K zásahu do práv žalobcu dochádzalo kontinuálne, z toho dôvodu sa žalobca mohol domáhať svojho nároku, ktorý v danom prípade vymedzil spätne na 3 roky, pričom ak došlo k porušovaniu aj za

mesiac júl 2020, stav trval, preto odvolací súd nepovažuje nárok za premlčaný, ak ho zároveň odvodil od výplatného termínu, čo odvíja od spôsobu výpočtu.

K úrokom z omeškania

129. Podľa § 517 ods. 2 OZ ak ide o omeškanie s plnením peňažného dlhu, má veriteľ právo požadovať od dlžníka popri plnení úroky z omeškania, ak nie je podľa tohto zákona povinný platiť poplatok z omeškania; výšku úrokov z omeškania a poplatku z omeškania ustanovuje vykonávací predpis.

130. Odvolací súd zastáva právny názor, že pri priznaní peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy nemožno žalovaného považovať za omeškaného predtým, než sa dozvedel o výške plnenia a lehote na jeho poskytnutie, ktorú stanoví súd v konštitutívnom rozhodnutí. Tento záver má oporu v dlhodobej a ustálenej rozhodovacej praxi Najvyššieho súdu SR, vrátane rozhodnutia sp. zn. 1 Co 15/97 (publikovaného pod R 45/2000), ako aj najnovšieho rozhodnutia NS SR sp. zn. 4 Cdo/174/2021, v ktorom sa výslovne uvádza, že „povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy vzniká až na základe súdneho rozhodnutia, v ktorom je určená doba plnenia, a až uplynutím tejto lehoty sa dlžník dostáva do omeškania."

131. Z rovnakého právneho názoru vychádza aj Ústavný súd SR, ktorý v náleze sp. zn. IV. ÚS 72/2019 potvrdil, že rozhodnutie o priznaní peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy má konštitutívnu povahu a nie je len deklaratórnym potvrdením existujúceho záväzku. Rovnako nález ÚS SR č. k. I. ÚS 22/2024 - 56 z 12. júna 2024 opätovne potvrdil konštitutívny charakter tohto typu rozhodnutí.

132. Pokiaľ žalobca žiadal aj úroky z omeškania od 10. augusta 2023 do zaplatenia, odvolací súd pri rozhodovaní vychádzal z toho, že pri nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vzniká povinnosť plniť až na základe rozhodnutia súdu, Ak teda žalobca v žalobe požadoval úroky omeškania, treba konštatovať, že žalovaný sa nemohol dostať do omeškania pred rozhodnutím súdu. Pri nárokoch tohto druhu býva ustáleným záverom, že omeškanie nastáva až márnym uplynutím lehoty určenej v rozhodnutí, ktorým je povinnosť uložená. Ak preto odvolací súd mení rozsudok a prvýkrát priznáva žalobcovi peňažné zadosťučinenie, musel žalobu o zaplatenie úrokov z omeškania zamietnuť ako predčasnú, pretože žalovaný sa do omeškania najskôr môže dostať až potom, čo v lehote určenej súdom nebude plniť priznanú sumu. Súd nemohol priznať nárok na úroky z omeškania skôr, ako vôbec na ne vznikne nárok. Odvolací súd žalobu v prevyšujúcej časti zamietol, a to v rozsahu žalovanej istiny 157,25 EUR ako aj príslušný úrok z omeškania, nakoľko žalovaný sa nedostal do omeškania z vyššie uvedených dôvodov.

133. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti odvolací súd dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie nebolo možné potvrdiť. Keďže dokazovanie bolo v konaní vykonané v potrebnom rozsahu, resp. v novom rozhodnutí hodnotené, a rozhodujúce skutkové okolnosti boli zistené, nebolo dôvodu vec vracať na ďalšie konanie. Odvolací súd preto podľa príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 5.000,- EUR ako náhradu nemajetkovej ujmy do troch dní od právoplatnosti rozsudku a vo zvyšku žalobu zamietol.

134. O trovách prvoinštančného ako aj odvolacieho konania odvolací súd rozhodol v súlade s ustanovením § 396 ods. 1, 2 CSP, § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP, keď v konaní bol v celom rozsahu úspešný žalobca, preto mu odvolací súd priznal náhradu trov konania v plnom rozsahu z priznanej sumy, pričom o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

135. Odvolací súd poukazuje na uznesenie Najvyššieho súdu SR z 23. februára 2011, sp. zn. 5 M Cdo 7/2010, v ktorom uviedol, že „pri uplatnení nároku na náhradu nemajetkovej ujmy je žalobca povinný v návrhu na začatie konania uviesť jeho požadovanú výšku. Z povahy tohto nároku však vyplýva, že presné stanovenie výšky plnenia je závislé vždy od úvahy súdu. Je preto spravodlivé, aby až súdom prisúdená výška plnenia (nie žalobcom v návrhu uplatnená) bola braná za základ pre výpočet jednotlivých trov konania vrátane tarifnej hodnoty pre určenie základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby v prípade, že strana je zastúpená advokátom, lebo až vtedy je známa hodnota sporu. Predkladateľ v dôvodovej správe uviedol, že v sporovom konaní je kritérium procesného úspechu prvoradým kritériom posudzovania náhrady trov konania, čomu zodpovedá aj systematické začlenenie

tohto ustanovenia. Podľa tohto kritéria môže súd priznať náhradu trov konania v plnej výške aj v prípade, ak súd priznal nárok úspešnej strane, nie však v požadovanej výške. Ide o prípady, keď výška nároku závisí od úvahy súdu. Príkladom je náhrada nemajetkovej ujmy v sporoch o ochranu osobnosti, určenie, že bola porušená zásada rovnakého zaobchádzania a povinnosť žalovaného sa ospravedlniť priznané boli, ale náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch nebola priznaná v požadovanej výške“.

136. Senát krajského súdu prijal toto rozhodnutie pomerom hlasov členov senátu 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak
a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,
a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP)

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak
a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie,

lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Ak zákon na podanie nevyžaduje osobitné náležitosti, v podaní sa uvedie,
a) ktorému súdu je určené,
b) kto ho robí,
c) ktorej veci sa týka,
d) čo sa ním sleduje a
e) podpis.
(§ 127 ods. 1 CSP)

Ak ide o podanie urobené v prebiehajúcom konaní, náležitosťou podania je aj uvedenie spisovej značky tohto konania (§ 127 ods. 2 CSP).

Strany konania majú možnosť zvoliť si advokáta alebo obrátiť sa na Centrum právnej pomoci so žiadosťou o poskytnutie právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP). Žiadateľ, u ktorého hrozí nebezpečenstvo zmeškania lehoty, môže zároveň so žiadosťou požiadať centrum o predbežné poskytnutie právnej pomoci (§ 11 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa predchádzajúceho odseku neplatí, ak je
a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Ak má dovolanie vady podľa § 429 a dovolateľ na výzvu súdu prvej inštancie na odstránenie vád neodstráni vady, následkom neodstránenia vád dovolania je odmietnutie dovolania.